

EDITORIAL

Seixanta anys d'escoltisme moianès

L'Agrupament Escolta i Guia Amadeu Oller de Moià celebra el seu 60è aniversari. A més de l'exposició i els actes que ja han organitzat, aquest mes de maig faran el «Campament Xiruca». I els campaments d'estiu, que signifiquen la culminació de les activitats de tot el curs, es clouran amb una trobada conjunta de les 130 persones que integren actualment l'agrupament, entre infants, joves i caps.

L'escoltisme va ser fundat l'any 1907 pel general britànic Robert Baden-Powell, que va publicar, en edicions quinzenals, *Scouting for boys*, on proposava activitats a l'aire lliure, el descobriment de l'entorn i unes pautes per a la millora personal. La iniciativa pretenia que el cristianisme es portés a terme en la quotidianetat del dia a dia, tant com en la celebració dominical, i afirmava que el llibre de la natura podia ser llegit com l'obra de Déu. L'aplicació de l'escoltisme va adoptar, a més, el relat i els personatges de l'obra *The Jungle Book*, escrit per un altre britànic, Rudyard Kipling, que l'any 1907 va guanyar el Premi Nobel de Literatura en la seva vuitena edició. Ambdós llibres van ser un èxit de públic extraordinari, i l'escoltisme es va escampar a gran velocitat.

A Catalunya la primera agrupació d'escoltes es va fundar l'any 1927, a iniciativa de Josep Maria Batista i Roca, historiador, etnòleg i fundador de l'antropologia moderna. Havia residit força anys a

Anglaterra, país on va acabar exercint la docència universitària molts anys, exiliat.

A Moià, la idea de crear un agrupament escolta va ser a iniciativa de tres noies, l'any 1957, com podreu llegir a l'interior d'aquest número. Aquell mateix any l'editorial Alpina, amb seu a Granollers, va publicar el mapa del Moianès, quan tot just començava a cartografiar les muntanyes en un moment de recuperació de l'excursionisme. Els escoltes es van establir en un local de Cal Bossanya, sota la rectoria, on han continuat la seva activitat diferents generacions de moianesos de forma ininterrompuda.

L'agrupament ha estat i continua essent un motor d'integració i de desenvolupament personal dels infants i dels joves moianesos. Força moianesencs que han assolits llocs rellevants socialment, en la investigació o en la docència, han passat per totes les etapes de l'escoltisme, des de les daines i llobatons fins als caps, esmerçant moltes hores de treball voluntari pel bé comú. L'activitat dels escoltes el cap de setmana ja forma part del paisatge de la plaça Major. L'Agrupament Escolta, integrat actualment per 108 infants i joves, i per 26 caps, té llista d'espera, però aquest és el nombre màxim per a una gestió eficient. La seva bona salut, de la qual ens congratulem, és una mostra de la força de l'associacionisme local i de la qualitat humana i educativa de Moià.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
El CDR de Moià. <i>CDR de Moià</i>	5
Ple ordinari de març a l'Ajuntament de Moià. <i>J. Font</i>	8
Opinió	10
Després d'un «No tècnic». <i>P. Hosta</i>	10
El Pla de Mobilitat, en exposició pública. <i>PDeCAT Moià</i>	11
Actes i esdeveniments	12
L'AEiG Amadeu Oller fa 60 anys! <i>Equip de Caps</i>	12
Seixanta anys d'escoltisme a Moià. <i>J. Riera</i>	14
Els Armats de Moià, a Manresa. <i>Armats de Moià</i>	18
Actes tradicionals de Setmana Santa. <i>E. Roca, J. Clarà</i>	20
Dia Internacional de les Dones. <i>E. Roca</i>	22
Les entitats informen	23
Colla Sardanista Llaç d'Amistat	23
Museu de Moià	24
Biblioteca de Moià	26
Donatiu de l'Obra Social «la Caixa» a Càritas. <i>Càritas</i>	28
Concurs «La qualitat és en el detall»	28
Moianès	29
Promoció turística i comercial del Moianès. <i>Cons. Moianès</i>	29
Què ha passat des que som comarca? <i>Consell Comarcal</i>	30
L'Estany, un dels tres micropobles de la comarca. <i>D. Prat</i>	33
Castellcir: gotes d'emoivitat, lluita, salut ... <i>F. Rochel</i>	35
Una mica d'història	37
Oficis antics (6). Sabater: Rafael Pérez. <i>R. Portet</i>	37
Publicacions	41
Breus	43
Moviment demogràfic / Sopa de lletres	44
Necrològiques	45
Dades meteorològiques	50

Escoltes al Parc
(fot. Josep Font)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez
Impressió: Winihard Gràfics, Moià
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre
de l'Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

VIDA MUNICIPAL

El CDR de Moià

CDR de Moià

Tot i que darrerament se n'ha sentit a parlar força, els CDR encara estan en procés de formació i d'autodefinició; per tal de mirar d'entendre què són, el millor que podem fer és començar pel significat de les seves sigles: els **CDR** son ara **Comitès de Defensa de la República**, però, originàriament, es van formar com a **Comitès de Defensa del Referèndum**, fruit del moviment popular i espontani que va sorgir en la jornada de l'1 d'octubre, quan els votants dels diferents centres de votació es van autoorganitzar per defensar els espais electorals contra la previsible (però inusualment violenta) repressió dels cossos de seguretat de l'Estat. Aquests grups, organitzats en assemblees improvisades i fent ús de les xarxes socials, una vegada superada aquella històrica jornada van decidir no dissoldre's per continuar actuant en favor de la consecució de la República Catalana, tot reciclant la **R** de Referèndum per la **R** de República.

En el cas de Moià, però, la potent acció duta a terme per entitats i partits polítics sobiranistes al capdavant del mo-

viment social i popular de l'independentisme local semblava una raó suficient per a la dissolució del CDR un cop passada aquella jornada.

La pregunta que es planteja, doncs, és aquesta: si ja hi ha organitzacions que s'ocupen d'avançar en el camí cap a la República, per què ens cal un CDR a Moià? La resposta la tenim en el moment polític actual i en les diferències organitzatives i d'acció existents entre les altres organitzacions i els CDR's.

La creació del CDR de Moià

Fa uns quants mesos, just abans de la declaració de la República per part del Parlament, la maquinària repressiva de l'Estat ja s'havia posat en marxa. Un govern que havia bolcat bona part dels seus serveis d'intel·ligència a impedir el referèndum, que va ocupar el territori amb milers de policies i que va haver de recórrer a una operació planificada de violència contra la població per impedir les votacions, no havia aconseguit complir el seu objectiu. El referèndum es va fer, demos-

Taula rodona organitzada pel CDR de Moià, el 4 de gener, per analitzar el moment polític

trant el poder d'un poble organitzat i, tanmateix, potser vàrem pecar d'ingenus en subestimar el poder d'un estat que té com a màxima prioritat salvaguardar la unitat d'Espanya (a partir de la seva particular manera d'entendre Espanya). Des d'aleshores aquest govern ha utilitzat tots els recursos de l'Estat (maquinària política, mediàtica, policial, econòmica i judicial) per a aferrar-se a les escorrialles de la fi de l'imperi de la «Espanya una, grande y libre». Volem fer notar que l'Estat espanyol, des del moment que es va canviar la màscara de la dictadura per la de la democràcia (l'anomenada «transició»), no ha parat de desenvolupar i perfeccionar l'aparell de control de la població, a través de lleis repressores i d'una refinada enginyeria social, dissenyades per a fer desaparèixer la llibertat d'expressió, de pensament, de consciència, i per a imposar el seu propi imaginari. És a dir, la versió moderna de la Santa Inquisició, com s'està veient amb la ja tristament famosa «Llei de l'Odi». És així com l'Estat espanyol ha estat perseguint tot tipus de dissidència i com ho està ara aplicant amb tota contundència contra el moviment sobiranista català. I unes de les primeres víctimes d'aquesta repressió van ser aquells partits i entitats que havien estat les cares visibles del Procés. Per això els Jordis són a la presó i entitats com l'ANC estan sota la lupa de la maquinària punitiva de l'Estat.

En aquest context, que dificultava i dificulta els moviments de les entitats sobiranistes, va sorgir a Moià la conveniència d'adoptar el model autoorganitzatiu que ja s'estava desenvolupant en altres localitats. Així que un nodrit grup de persones, reunits en assemblea, vam decidir constituir-nos en el CDR de Moià.

Què és un CDR i com funciona?

Podríem dir que un CDR és un espai *obert*, *horitzontal* i *apartidista* de debat i d'acció ciutadana que té per objectiu fo-

ramental contribuir a la construcció efectiva de la República Catalana.

- Espai *obert*, perquè no hi ha cap llista d'integrants del CDR; tothom qui ho vulgui és lliure de prendre part en les assemblees (seure, escoltar, aportar i debatre aquells temes que li semblin oportuns) i participar en les accions que s'acordin.

- Espai *horitzontal*, perquè no hi ha cap estructura jeràrquica i disciplinada, sinó que es basa en la coordinació i el compromís lliure i entre iguals. Per tant, el seu únic òrgan representatiu i de decisió és l'assemblea. Això no impedeix, però, que, per una qüestió d'agilitat, es creïn comissions de treball per a dur a terme accions o funcions concretes, les quals, però, reporten al conjunt de l'assemblea els passos que van fent. Si s'opta per aquest funcionament assembleari, malgrat les dificultats organitzatives que eventualment comporta, és perquè des dels CDR's es veu el moviment assembleari com una manera ineludible i necessària de fer política.

- Espai *apartidista*, perquè l'assemblea del CDR no està lligada a cap partit ni a cap entitat concreta. De fet, la idea de transversalitat és un dels factors claus dels comitès en quant, en un mateix espai de debat, pot agrupar-s'hi gent provinent de qualsevol partit o moviment social. Aquest apartidisme és una de les forces del moviment. Estem acostumats a una política representativa, a delegar el nostre vot, i estem poc avesats a fer política des de baix, al marge dels partits. Atès que no es demana a ningú la seva filiació política per a participar en les assemblees, doncs, el CDR és un laboratori d'idees molt interessant que pot aglutinar sensibilitats molt diverses, podent incloure fins i tot persones, procedents del republicanisme espanyol o d'àmbits llibertaris, que, essent partidaris del canvi radical de l'Estat espanyol, veuen en el sorgiment de

la República Catalana un motor de canvi social i polític d'arrel popular.

Els CDR's en xarxa

L'assemblea de cada CDR no solament és l'espai on es discuteixen posicionaments i on es proposen accions, sinó també l'espai des d'on es coordina la col·laboració amb altres actors afins al republicanisme.

El paper del CDR de Moià

Malgrat trobar-nos encara en la fase inicial de formació i consolidació dels CDR's a tot Catalunya, i malgrat el moment d'incertesa política que es viu al país d'ençà de la proclamació de la República el passat 27-O, poden entreveure's ja passos concrets cap a la materialització d'aquesta república proclamada en els quals els CDR's, i en particular el CDR de Moià, podrien constituir actors més adequats per a emprendre determinades ac-

cions que les formacions polítiques, o fins i tot que altres organitzacions de la societat civil, simplement per la seva condició d'espais oberts, horitzontals i apartidistes. A tall d'exemple podem esmentar:

- Accions, sobretot en l'àmbit local, destinades a la difusió dels objectius republicans i a l'ampliació de la majoria social partidària de la República. La necessitat d'aquestes accions l'han posada de manifest els resultats electorals del 21-D, els quals van demostrar que efectivament existeix una majoria social ben

apuntalada i partidària de la nova República, però també van demostrar que la correlació de forces a Catalunya, sobretot tenint en compte l'acció opositora i repressiva de l'Estat, no és prou àmplia per a poder traduir aquesta victòria electoral en una proclamació efectiva i ràpida de la República. Si ens fixem en el municipi de Moià, els resultats del 21-D van donar un 73,6% dels vots al bloc independentista i un 21,3% al bloc constitucionalista, un percentatge aquest últim no menyspreable que confirma la necessitat de treballar des de l'àmbit municipal per ampliar el suport al procés de ruptura amb l'Estat espanyol.

- Organització de debats constituents de cara a la construcció efectiva de la República, entenent que el procés constituent d'aquesta república ha de ser obert, transparent i participatiu si es vol garantir que el pacte constitucional que en resulti expressi adequadament la voluntat de la ciutadania.

Aquests debats podrien iniciar-se en l'àmbit local, i produir-se tant en el marc polític present, actuant com a elements revulsius del procés de ruptura, com en el marc polític posterior a la ruptura definitiva amb l'Estat espanyol.

Esperem que amb aquest breu article hàgim ajudat a aclarir l'origen, el funcionament i el paper del CDR de Moià (i dels CDR's en general). En tot cas, no ens resta sinó convidar-vos a venir a l'assemblea per tal d'expressar les vostres idees i opinions.

Campanya del CDR per batejar la biblioteca amb el nom de «1 d'Octubre»

Ple ordinari de març a l'Ajuntament de Moià

Josep Font

A dos dies de les festes de Setmana Santa es va celebrar, el dimecres 28 de març, un ple ordinari a l'Ajuntament de Moià. En l'ordre del dia hi figuraven temes d'embalum, com la licitació de les obres de la Depuradora o el Pla de Mobilitat. S'hi van introduir, a més, diferents mocions demanant la llibertat dels presos polítics, que van aprovar-se per unanimitat. I cal esmentar innovacions tecnològiques: de fa temps, els plens s'emeten per Ràdio Moià, però aquest ha estat el segon que s'ha pogut veure també en directe per YouTube. L'ús correcte dels micròfons es fa ara indispensable, i encara hi ha més novetats. Bona part dels regidors i regidores van acompanyats d'un ordinador portàtil, per si han de donar explicacions d'expedients i de factures. I, com a cal metge, es presta tanta atenció a la pantalla com a les reaccions dels altres. A més, com que hi ha una relació simbiòtica entre el mitjà i el missatge, el registre dels plens ha canviat: des de l'aspecte (aquell dia almenys un parell de components del ple havien anat a la perruqueria o a la bar-

beria) al llenguatge utilitzat (com que tot queda enregistrat, qualsevol sortida de to podria escampar-se per les xarxes socials i hi ha un llenguatge moderat en les intervencions).

Però tornem al contingut. Va aprovar-se també per unanimitat que els ajuts dels serveis socials, que abans anaven a la junta de govern, a partir d'ara siguin decidits per una comissió que aplicarà uns barems i que hi haurà exposició pública dels ajuts. És una forma d'incrementar la transparència i evitar —i això és una opinió— la propagació de rumors sobre les quanties i els destinataris dels ajuts socials.

L'ajuntament està pendent de rebre documentació complementària de les ofertes per a la construcció de la nova Estació Depuradora. L'alcalde, també vicepresident primer de la Diputació Provincial, va expressar que la lentitud a licitar definitivament el projecte provoca cert neguit. És, amb molta diferència, la inversió més quantiosa d'aquest mandat, amb gairebé 4 milions d'euros, i es va donar per fet que la licitació definitiva és imminent. A més de les preguntes de control de l'oposició, va ser el projecte del Pla de Mobilitat Urbana Sostenible el que va acaparar més atenció.

Pla de Mobilitat Urbana Sostenible

Per a elaborar aquest pla s'ha treballat durant molt temps analitzant com funciona la mobilitat de cotxes, bicicletes i vianants a Moià, amb enquestes i processos participatius amb diferents grups. La memòria, que es troba en exposició pública, aporta molta informació, alguna de contundent, sobre l'evolució de la mobilitat i el protagonisme del cotxe, cosa que ens ha de fer reflexionar: la major part

de voreres no compleixen la normativa vigent. Només hi ha un carrer de vianants en tot Moià. Hi ha 102 passos de vianants, però en caldrien 100 més. Anar a peu als polígons industrials presenta unes condicions d'accessibilitat pràcticament nul·les. Hi ha alguns carrers estrets, com el carrer de Sant Sebastià, per on circulen diàriament 900 vehicles, que conviuen amb els infants que van a peu a l'Escola Pia. Gairebé la meitat d'aquests automòbils no té per origen ni per destí el centre del poble. També es posen en relleu moltes deficiències en senyalització i en la ubicació dels passos de vianants. Però el més important del pla és el que proposa. A llarg termini inclou canvis significatius en aparcaments, en canvis de sentit i en la funció d'alguns carrers. Es tracta d'incrementar la seguretat, de garantir la sostenibilitat, que vol dir reduir les necessitats de desplaçaments motoritzats, de tenir una mobilitat més equitativa, fent possible i més eficient el dret a la mobilitat de totes les persones.

En el transcurs del ple van ser l'alcalde i el regidor Joan Capdevila els qui van fer l'exposició del pla. Guiteras el va definir «com un pla ambiciós, però no trencador», per a «deixar que el cotxe

sigui l'amo del poble» i on «tothom qui passegi es pugui trobar còmode, també per als botiguers». En l'exposició del regidor, que recordava que aquest pla integra projectes anteriors, com el dels itineraris escolars, es va dir que permetrà que la ciutadania s'empoderi dels carrers i que els pares i mares puguin transitar amb cotxets i carros de compra per unes voreres on avui no és possible i que, en definitiva, es pacifiqui una mica la circulació rodada. Es van explicar la mala ubicació d'alguns passos de vianants, com al carrer del Remei o en travessar la carretera de Manresa per a accedir a la zona esportiva, espais molt transitats i que suposen ara un perill.

Maria Tarter, portantveu del PDeCAT, va manifestar la satisfacció que s'hagi fet el pla, que l'hagi elaborat una empresa vinculada al poble i va animar tothom a llegir-lo. Va preguntar si la Policia Local havia participat en la seva redacció i va comentar que hi havia propostes de futur que calia valorar, com la la conversió del carrer de Sant Sebastià a carrer de vianants. Va manifestar un vot tècnic contrari al pla esmentat, perquè si s'abstenien o votaven que sí, no seria possible de proposar posteriorment cap proposta de millora.

Ple municipal de març (fot. J. Font)

La baixada del Mestre (fot. J. Font)

OPINIÓ

Després d'un «No tècnic»

Pau Hosta

El Joan Capdevila, regidor d'Aramoià, ho va sintetitzar molt bé: «El 73% de l'espai públic de Moià és per als cotxes (calçada + aparcament). I només el 38% dels desplaçaments interns es fan amb cotxe». El Pla de Mobilitat Urbana (PMU) pretén donar més espai per a les persones (voreres més amples i carrers d'estar) i que aquest espai sigui més accessible i més còmode. CiU Moià (o PDeCAT) va votar en contra l'aprovació (inicial) del PMU.

El PMU és un document de més de 150 pàgines (documents ambientals a banda) que descriu unes quaranta actuacions amb dos objectius claríssims:

- Millorar l'accessibilitat de l'espai urbà (és impossible passejar còmodament per les voreres de Moià).
- Millorar la seguretat viària (fer que els cotxes corrin menys i que les persones puguem caminar pels carrers de forma segura sense perill de ser atropellats).

Al Ple del dia 28 de març, la portaveu de CiU va dir que votaven un «No tècnic» al PMU per a poder presentar al·legacions. «No tècnic»... sense paraules.

Cal dir que el novembre del 2017 es va fer la participació ciutadana que va recollir propostes i opinions, i des del mateix novembre tots els documents han estat habilitats a la web de l'ajuntament. En lloc d'al·legacions haguessin pogut presentar propostes en positiu.

I, de les gairebé quaranta propostes que contempla el PMU... l'única pregunta va ser com es faria el pas de vianants que creua la carretera de Manresa a l'alçada del carrer del Remei. Una actuació molt puntual que el Joan va descriure a la perfecció. Sembla que no va ser suficient per a convèncer-les.

En els dotze anys que porto treballant en l'àmbit de la mobilitat urbana, mai deixa de sorprendre'm la manca de visió estratègica que tenen molts polítics d'ajuntaments de Catalunya. I sembla que els regidors de CiU Moià no són una excepció.

En realitat, si faig memòria, no m'hauria d'estranyar. Penso en la inversió històrica més gran que s'ha fet en polítiques de mobilitat a Moià: un aparcament soterrat de tres plantes que mai s'ha pogut obrir.

El Pla de Mobilitat, en exposició pública

PDeCAT Moià

En el ple municipal del mes de març, l'equip de govern va aprovar inicialment el Pla de Mobilitat Urbana Sostenible (PMUS) de Moià, una eina important per a la planificació de la mobilitat de Moià. El nostre grup municipal hi va votar en contra per tal de poder fer-hi esmenes durant el període d'exposició pública.

Quins són els objectius del PMUS? Augmentar l'espai destinat als vianants i millorar la senyalització i els carrers. Fomentar l'ús de la bicicleta en els desplaçaments dins del poble. Fomentar el transport col·lectiu i reduir la utilització del vehicle motoritzat per tal d'augmentar la seguretat.

Què cal destacar del PMUS? El Pla de Centre (amb canvi de sentit del carrer de Rafel Casanova i la prohibició de circular pel carrer de Francesc Moragas), la prohibició de la circulació de vehicles (excepte veïns) al carrer de Sant Sebastià, el carrer del Remei (eliminació d'estacionaments per la creació d'un carril per a vianants), implantació de sentit únic de circulació en

una gran part dels carrers, canvi de sentit de diversos carrers, i carrers amb restricció de pas.

Quant costa implementar el PMUS? L'estudi econòmic deixa sense valorar diferents accions previstes, però les valorades que s'implementaran del 2018 al 2021 sumen un total de 978.470 euros: millorar la pàgina web municipal (15.000), instal·lació de dos punts de càrrega per a vehicles elèctrics (15.000), aplicació de sentit únic en diferents carrers (9.450), ampliar voreres (528.750), habilitar nous passos de vianants (137.400), etc.

Com dèiem al principi, vista la importància del document del PMUS, que tindrà un impacte imminent i també a llarg termini en la vida quotidiana, cal que tots els moianesos i moianeses hi diguin la seva. Us animem a consultar el document que es troba en exposició pública (i que podreu consultar a la web municipal) i a contribuir-hi fent-hi les aportacions que considereu necessàries, perquè entre tots farem un Moià millor!

La plaça Major, sense cotxes (fot. J. Font)

La plaça Major, una de les zones objecte d'estudi pel PMUS (fot. J. Font)

ACTES I ESDEVENIMENTS

L'AEiG Amadeu Oller fa 60 anys!

Equip de Caps de l'Agrupament

Enguany l'Agrupament Escolta i Guia Amadeu Oller de Moià, altrament anomenat «Cau», fa seixanta anys, i els 26 caps i els 108 infants i joves que formen l'agrupament ho han volgut celebrar de la forma més joiosa possible.

Per tal de poder donar peu a aquesta celebració, l'agrupament va pensar que calia fer tres activitats que impliquessin, d'una manera o altra, totes les persones que hi han estat vinculades. La primera va ser el sopar de *caps i ex-caps* del Cau de Moià que es va fer el dia 4 de novembre del 2017 al local cultural Les Faixes i on van participar uns 120 caps de totes les generacions. Va ser una vetllada molt bonica, amb un bon sopar, una sobretaula de cançons i records del passat, com també un taller de danses tradicionals on vam aprendre velles tradicions que molts ni coneixíem. A més a més, en aquest sopar es va presentar la nova cançó del Cau que s'ha fet amb motiu dels seixanta anys. Es titula «Encara ets tu» i ha estat una cançó col·laborativa on han participat infants, joves, caps, ex-caps, familiars i persones

vinculades amb el moviment escolta de la vila de Moià.

La segona activitat ha estat destinada al poble de Moià, a les persones de la nostra estimada vila. La vam anomenar «Celebració dels 60 anys al poble» i va consistir a organitzar diverses activitats durant un cap de setmana, el del 8, 9 i 10 de març, repartides en quatre parts. Les dues primeres van ser una activitat de cinema a l'Ateneu La Pólvara, el divendres a la tarda, i una caminada popular el dissabte al matí fins al Grony. Seguidament vam inaugurar l'exposició de fotografies, dels seixanta anys del nostre agrupament a la sala petita del Casal. El resultat d'aquesta darrera va ser molt bo. Hi va haver moltes persones que van venir i van poder veure totes les fotografies on sortien probablement amics, familiars o, fins i tot, ells mateixos. L'última activitat que vam fer durant aquest intens cap de setmana va ser un «Cau obert». Vam intentar obrir les portes del Cau a tots els infants del poble; vam demanar als nens i nenes del Cau que portessin un amic o amiga

aquest dia per tal que més persones poguessin conèixer i viure l'experiència de formar part d'un agrupament escolta.

Cal afegir que enguany l'agrupament ha fet una aposta pel marxandatge i que ha elaborat unes dessuadores i unes bosses que contenen un estampat on surten dibuixades unes canadenques que van ser les escollides d'un concurs que es va fer a principis de curs; a més a més del logotip del Cau, que també hem renovat enguany amb motiu dels seixanta anys.

La tercera, i última, activitat serà el «Campament Xiruca». Com ja es va fer pels cinquanta anys del Cau, serà un cap de setmana on tot l'agrupament, familiars, amics, ex-caps, ex-infants i tothom qui vulgui marxarem a acampar al Prat per tal de fer la cloenda d'aquest meravellós aniversari i celebrar conjuntament que n'hem fet seixanta. Serà el cap de setmana del 12 i 13 de maig. Allà farem activitats, jocs, vetllades i també cantarem molt. Viurem un cap de setmana intens, on sentirem la força de l'escoltisme moianès que, entre tots, hem aconseguit preservar durant aquestes sis dècades.

Finalment, com a essència de l'escoltisme, a l'estiu totes les unitats (Castors i Llúdrigues, Llops i Daines, Ràngers i No-

ies Guia, Pioners i Caravel·les i Truc), és a dir, tots els diferents grups d'edat que es fan en l'escoltisme, marxem de campanyes. Però enguany amb la peculiaritat que els tres darrers dies els passarem tot l'agrupament conjuntament. Així intentarem, de forma interna, i en convivència amb totes les persones de l'agrupament, acabar de viure amb plenitud l'aniversari i fer-ho com sempre: tots junts.

És un honor com a equip de Caps poder viure aquest moment històric del Cau i veure com aquest agrupament, que setmanalment treballem per millorar, és llar de records i de vivències de moltes persones de la nostra vila i, alhora, esperança i futur de molts infants i joves que hi són i que hi seran. Donem les gràcies a totes les persones que han participat en les nostres activitats o que han col·laborat a tirar-les endavant. Desitgem que tothom hagi pogut, d'alguna manera o alta, viure les activitats i recordar els bons moments viscuts en l'escoltisme. I convidem tothom a participar-hi i a venir al «Campament Xiruca» per tal que aquesta celebració sigui encara més gran i tothom pugui gaudir, a la seva manera, de l'aniversari d'aquest estimat Agrupament Escolta i Guia Amadeu Oller de Moià.

Exposició sobre els seixanta anys del Cau, al Casal (fot. AEiG Amadeu Oller)

Un detall de l'exposició (fot. AEiG Amadeu Oller)

Seixanta anys d'escoltisme a Moià

Josep Riera

Marc Gallifa i Núria Fonts (fot. J. Riera)

Any 1907, a Anglaterra: Sir Robert Baden-Powell, general de l'exèrcit britànic funda l'Escoltisme, moviment d'abast mundial que treballa pel desenvolupament integral dels joves a través de l'educació en el lleure. Cinc anys després, la premsa de Barcelona ja parlava de l'escoltisme i s'iniciava la presència d'escoltes en el nostre país; una presència que no s'ha aturat mai en el transcurs d'aquests més de cent anys d'història.

Any 1957, a Moià: tres noies moianeses, Ramona Solà, Montserrat Sarri i Núria Fonts, fan un recés a Vic i coneixen unes noies escoltes que les van entusiasmar. Proposen el seu anhel a Mn. Fèlix Guàrdia, vicari que hi havia llavors a la parròquia, i, amb l'ajut d'aquest, i després de passar per uns «camps de preparació», cadascuna per separat, posen en marxa l'escoltisme a Moià. Però calia buscar un nom per a l'agrupament.

Novembre del mateix 1957, a Barcelona: mor el moianès Mn. Amadeu Oller i Berenguer, persona que va fer una extra-

ordinària labor social i cultural a la parròquia de Sant Medir de Barcelona, ajudant multitud de persones necessitades, inclusió de barris marginats i creant equipaments. Aquesta coincidència de factors és determinant perquè tothom estigui d'acord a posar el seu nom a l'agrupament.

Curs 2017/2018, a Moià: l'Agrupament Escolta i Guia (AEiG) Amadeu Oller celebra els seus seixanta anys ininterromputs d'escoltisme a la nostra població. Un bagatge important. Moltíssimes persones n'han format part; moltes vivències, expedicions, campaments, projectes, jocs, focs de camp..., sempre fidels al testament de Baden-Powell, que, entre altres coses, deia: «Un bon pas cap a la felicitat és fer-vos sans i forts mentre sou nois, perquè pugueu ésser útils i, per tant, gaudir de la vida quan sigueu homes.» I també: «Mireu el cantó bo de les coses, i no pas el dolent.» I encara: «Procureu deixar aquest món una mica millor de com l'heu trobat.»

Per a LA TOSCA, hem parlat amb dues de les persones que, entre altres, han tingut un paper destacat en el transcurs d'aquests seixanta anys d'escoltisme a Moià. Són Núria Fonts, una de les noies fundadores, i el seu nét, Marc Gallifa, que actualment és cap de l'agrupament.

Núria: La Ramona Solà tenia un cosí escolta que era de Manresa i li va demanar informació, perquè allà ja existia aquest moviment. Nosaltres vàrem començar en un local a les golfes de la rectoria, perquè a la part de baix hi havia la fusteria de cal Bossanya. Només teníem una sola unitat de nens (llobatons) que eren una vintena i els agrupàvem per «sisenes» (grups de sis). Anaven d'uniforme: portaven una camisa grisa, pantalons curts blau marí, una

Els llobatons a finals dels anys 50 a Castellnou, amb Núria Fonts, M. Lourdes Fonts i Ramona Solà

Albert Parareda fent «la promesa» davant Mn. Fèlix Guàrdia i les caps (fot. Renom)

boina i el fulard, que és la peça de tela que els escoltes duen al coll.

Marc: La simbologia d'aquest fulard té bastanta història en aquest sentit. És a dir, com que aquí a Moià sempre hi ha hagut aquesta cultura de pagesia, el color groc representa el blat, i el gris la moneda d'argent que figura en l'escut heràldic de Moià.

L'escoltisme es basa en la figura del noi, que és l'escolta i la noia que és la guia. Com dius, Baden-Powell va començar l'escoltisme només per a nois i llavors arriba un moment que la seva dona, Olave Soames, crea el guiatge, que és el mateix però per a noies. Per això tots els agrupaments de Minyons escoltes i Guies de Catalunya es diuen Agrupament Escolta i Guia.

Núria: Quan anàvem als camps, es muntava un «consell de roca» que en dèiem, i l'akela es posava a dalt d'una roca. Aleshores es comentaven diversos temes de progrés personal dels nois, que podien ser, per exemple, fer una bona obra cada dia. El primer campament que vàrem fer nosaltres va ser a l'Estany, en una casa de pagès que es diu Casanova de la Vall i recordo que ens va ploure molt. En els campaments fèiem jocs de nit

amb lots, cosa que als nens els agradava molt. Després els llobatons feien «la promesa» davant el consiliari, els caps i el tòtem. La resposta era «tant com puc».

Marc: Actualment, el «tant com puc» és el lema dels llobatons, que ara mateix es diuen llops i daines, de vuit a deu anys. Encara n'hi ha uns de més petits, de sis i set anys, que són els castors i les llúdrigues. Després, els rangers i noies guies, d'onze a tretze anys. Pioners i caravel·les, de catorze a setze anys, i Truc, que són els que tenen disset anys. Cal destacar que en cada unitat tenim dos o tres infants de famílies immigrants de la nostra població. Parlant de campaments, una de les reflexions de Baden-Powell era que «una setmana en un campament t'ensenya més que sis mesos de classe teòrica».

L'escoltisme consisteix en un camí de creixement personal, és a dir, vas passant d'unitat en unitat i vas creixent com a persona. Durant el curs, «la promesa» és bo de treballar-la. Hi ha aquest petit espai de reflexió personal de com un és i de com un vol ser. Després, en el «consell de roca», els companys et diuen, de manera constructiva, quines són les teves coses bones i quines són les coses que podries

millorar. Això va lligat amb el que se'n diu «la nit del tòtem», que és un joc durant el qual els qui han de fer «la promesa», que són els de segon any, reflexionen sobre les opinions que han expressat els companys. L'endemà llegeixen la «promesa» dient, per exemple: «Basant-me en les meves reflexions i en les dels meus companys, em comprometo amb mi mateix i amb la meua unitat del CAU, a ser millor en tots els aspectes d'ara endavant.»

Núria: En la nostra època, el consiliari era Mn. Fèlix Guàrdia; el cap d'agrupament era l'akela, la Ramona Solà. La baloo, la Montserrat Sarri, i la baguera, jo mateixa. Aquests noms són del *Llibre de la selva*. L'akela figura la lloba que guia el ramat de llops, o sigui de llobatons. La baloo, que és l'ós, i la baguera, que representa la pantera, que és la qui dirigeix els jocs. Després ja s'hi van afegir la meua germana Maria Lourdes Fonts, la Pilar Barrachina, la Pilar Valldeoriola i la Maria Ramoneda.

Marc: Quan el CAU es va anar fent més gran, es va constituir el cap d'agrupament, que era una figura que dedicava el seu temps més a la gestió, i cada unitat era dirigida per tres caps, més o menys. I això dels noms del *Llibre de la selva* es va anar perdent. Nosaltres, ara, l'any passat, ens vàrem reunir tot l'equip de caps, que som vint-i-sis, per decidir quin és el model de direcció que volem. I es va optar per la gestió per comissions, on cada comissió s'ocupa d'una funció determinada, però coordinades a l'hora de prendre les decisions finals. És un model assembleari. Això vol dir fer moltes reunions.

De l'import de les quotes que paguen les famílies dels nens i nenes de l'agrupament —actualment en tenim 108—, una part se'n va a Minyons escoltes i Guies de Catalunya i l'altra part es queda en el nostre agrupament. Llavors, des de Minyons ens donen una subvenció que destinem bàsicament a cobrir les despeses

de les famílies que no poden pagar perquè tenen dificultats econòmiques. Amb aquests ingressos i amb les activitats que anem fent, com ara per Sant Jordi, venda de dessuadores, etc., i amb un ajut de Serveis Socials de l'Ajuntament, ens anem finançant.

Jo, el futur de l'agrupament el veig bé, perquè els nens s'ho passen molt bé, al Cau. Et donaré dues dades: actualment tenim llista d'espera, ja que per raons organitzatives i d'espai no podem admetre més de trenta nens i nenes per unitat. També cal dir que, coincidint amb els actes de celebració dels seixanta anys que fem aquests dies i que en diem «Cau obert», ja ens han vingut quatre o cinc famílies que volen apuntar els seus fills al Cau. Per altra banda, hi ha entitats com L'Esplai de Gent Gran, el GEMI, LA TOSCA, el Xics Festival o el camp de vol del Prat, que se'ns han ofert per a col·laborar amb nosaltres.

Res més. LA TOSCA, doncs, felicita tota la gent que heu fet possibles aquests seixanta anys d'escoltisme a Moià, i que sigui per molts més. Acabem amb unes reflexions que formen part de la llei de l'escoltisme. Són aquestes:

Ens esforcem a merèixer confiança i fem confiança a tothom.

Vivim la nostra fe i respectem les conviccions dels altres.

Aprenem a ser útils i a fer servei.

Som germans de tothom i treballem per la pau.

Som fidels al nostre país i ens sentim ciutadans del món.

Defensem la natura i protegim la vida.

Aprenem a viure en equip i tot ho fem entre tots.

Som decidits i afrontem les dificultats sense por.

Estimem el treball i volem fer bé les coses.

Aprenem a estimar i a jugar net.

Sortida de Nadal de tot l'agrupament actual a la riera de Can Ciuret, a Folgars de Montclús (fot. A.E.I.G. Amadeu Oller)

Els Armats de Moià, a Manresa

Armats de Moià

El diumenge 25 de març els Armats de Moià van visitar la ciutat de Manresa, amb motiu de la Trobada d'Armats que s'hi celebrà, contribuint així als actes de la Capital de la Cultura Catalana 2018.

Que els Armats realitzin sortides fora de la vila de Moià no és habitual. Per tant, parlem que la sortida d'enguany és excepcional. En canvi, en altres municipis és una quotidianitat i van a trobades d'armats arreu del territori quan s'acosten les dates de Setmana Santa. Altres armats, com són els de Manresa, tenen activitat durant tots els mesos de l'any.

Vàrem sortir de Moià a primera hora del matí, feia un dia rúfol i anava plovisquejant, cosa que feia posar en dubte poder realitzar tot el recorregut amb normalitat, però el temps ens va respectar i vàrem poder desenvolupar el programa d'actes tal com estava previst.

Un cop arribats a l'Escola Pere Algué de Manresa, on ens esperaven els Armats de la ciutat, vàrem descarregar el vestuari i els complements i els vàrem portar a la zona on ens canviàvem. Just després ens van convidar a un esmorzar de pa amb tomàquet i embotits per a agafar energia.

Un cop vestits i després d'una sessió fotogràfica, vàrem començar el recorregut a dos quarts d'onze del matí. Iniciaven la comitiva els Armats de Manresa, seguits pels Armats de la Guàrdia de la Sang de Vila-real, i els Armats de Moià la conclouíem.

Ens vàrem dirigir a fer una visita al governador Artur Blaya, que ens esperava a la Pastisseria El Cingle (carrer de Barcelona, núm. 10), on es va fer el lliurament de les medalles commemoratives i ens van oferir un petit refrigeri per a continuar el recorregut.

Posteriorment ens vàrem adreçar al passeig de Pere III. Degut al pas tradicional dels Armats de Moià, que es caracteritza per ser un pas a una velocitat lenta, vàrem improvisar un pas més ràpid per tal de seguir la resta dels grups d'armats. Un cop al passeig es va recuperar el tradicional pas dels Armats amb el so del timbal, que popularment diu que recita els mots: «sal, pebre, canyella i arròs».

Es va seguir amb el pas tot desenvolupant les figures de la creu, el quadre i el tirabuixó fins a arribar a la plaça de Crist Rei. En sortir de la benedicció de rams, es van dur a terme les evolucions dels diferents grups d'armats. Nosaltres vàrem fer la figura del rellotge i tot continuant passeig avall es va acabar amb la darrera figura, la cadena.

Quan érem davant el Casino es va portar a terme el lliurament de les llaçades commemoratives, a càrrec de l'alcalde de Manresa i autoritats de la ciutat. Aquest lliurament és una llaçada de roba amb la inscripció del dia de la Trobada dels Armats, que el nostre banderer va lluir en les evolucions i la processó del Dijous i Divendres Sant a Moià.

Vàrem seguir el recorregut fins a la plaça de Sant Domènec, on els castellers Tirallongues de Manresa van oferir el Castell d'Honor als grups convidats. En finalitzar vàrem recuperar el pas improvisat per anar més ràpid i dirigir-nos tots els Armats de nou a l'Escola Pere Algué, on vàrem fer una fotografia amb tots els grups d'armats i posteriorment canviar-nos de roba.

Va ser una experiència diferent del que estem acostumats a Moià i estic segur que es recordarà aquesta sortida durant anys.

Lliurament de la llaçada. Desfilada en el passeig. Fotografia de grup (fot. Armats de Manresa)

Actes tradicionals de Setmana Santa

Elisa Roca, Jaume Clarà

Tríduum i Diumenge de Rams

Els dies 22, 23 i 24 de març, a l'església parroquial es va dur a terme el Tríduum dels Dolors, unes trobades que ajuden els assistents a anar preparant a consciència la Setmana Santa, enguany força avançada. El següent acte emmarcat en la tradició eclesiàstica va ser la benedicció de Rams, el diumenge 25. El pare Mateu, amb l'ajut de l'escolà Cesc Aliberch, va beneir les palmes, palmons i branques de llorer que s'agitaven per sobre els caps de la no molt nombrosa concurrència (feia mal temps), en una breu cerimònia abans d'entrar a missa de dotze.

Els Armats de Dijous Sant

Com cada any, els Armats van sortir puntuals, el Dijous Sant, a les nou del vespre. Sota la llum de les teies enceses —i d'altres lluminàries que hi havia— els passos compasats dels Armats van anar teixint les diferents evolucions tradicionals acompanyats del colpidor so dels dos tambors i el compenetrat espetec de les llances picant a terra dels catorze soldats. Aquest any i en solidaritat amb els presos polítics catalans van exhibir uns llacets grocs a l'escut. Com a observació, podem dir que, si tothom fes l'esforç de mantenir el màxim de silenci possible durant l'acte, aquest agafaria un aire més cerimoniós i solemne. També se sentiren comentaris sobre la conveniència de recuperar les teieres de llenya, en lloc d'utilitzar-hi petroli.

La Processó de Divendres Sant

Per vuitè any consecutiu, la processó de Divendres Sant va tornar a sortir pels carrers de la vila. Organitzada pel grup d'Armats, la Congregació dels Dolors, la Confraria de la Mare de Déu de la Tosca, la Casa d'Andalusia, la Coral de

Moià i la Parròquia de Santa Maria, van participar-hi unes dues-centes persones. Obrien la comitiva els Armats seguits pels cinc misteris en aquest ordre: *L'oració de l'hort*, vinculat a la pagesia; *L'assotament*, a càrrec de la Casa d'Andalusia; *L'enarborament de la creu*, o *L'estiracordetes*, que havia estat a càrrec dels paraires i teixidors. Tots ells acompanyats per un bon nombre de penitents, de la Confraria de la Mare de Déu de la Tosca i d'altres grups. Tres portadors es van anar rellevant per a portar a pes el Sant Crist i tancaven la processó els mistersi de la *Mare de Déu dels Dolors* i el *Sant Sepulcre*.

Enguany a la processó no va haver-hi la presència de cap eclesiàstic (a part del pare Mateu amb la Coral) i van ser dos escolans escortats per penitents abillats amb vestes els qui la tancaven. Els Armats, per la seva part, sortiren amb només tretze llancers, un menys dels habituals. La Coral de Moià, dirigida pel pare Mateu i acompanyada pel so del fiscorn, va ser l'encarregada d'interpretar el *Misere-re*, l'*Stabat Mater* i el *Cant de les Agònies*.

Pasqua Florida - les caramelles

Un dia radiant perquè els nens i nenes de 5è i 6è de primària de l'Escola Pia sortissin com cada Pasqua a cantar les caramelles. Van començar cap a les deu del matí per així poder recórrer els carrers i visitar les residències de gent gran abans de concentrar-se en els carrers més cèntrics i esperar amb deler la sortida de la gent de missa de dotze. El repertori de cançons més tradicionals —com l'*Esclat de vida les flors*, que és ballada amb bastons— i d'altres més actuals adaptades al català van ser aplaudides amb escreix pel públic que omplia els carrers.

Processó de Divendres Sant. Caramelles (fot. C.I.C. - Moià)

Dia Internacional de les Dones

Elisa Roca

El dia 8 de març, Dia Internacional de les Dones, va tenir lloc a la plaça del CAP un acte de reivindicació del paper de la dona dins la societat actual. Malgrat haver avançat molt en diversos aspectes, encara queden pendents moltes lluites a favor del gènere femení. I com que són temes que no s'han de deixar adormir i que cal que el jovent els debati, hi reflexioni i

ta diària. Caminant amb aquesta actitud, amb els ulls ben oberts, deixant de banda els estereotips i els prejudicis, ens facilitarà ser les dones que realment volem ser. Aquest any és el centenari del naixement d'una coneguda novel·lista i activista cultura, feminista i antifranquista barcelonina, és l'any de la Maria Aurèlia Capmany; que afirmava: *Mai no seré prou vella ni prou co-*

Acte reivindicatiu del Dia Internacional de les Dones, a la plaça del CAP
(fot. Ajuntament de Moià)

deliberi, hom va convidar els alumnes de l'institut a omplir la plaça.

Va començar l'acte amb la lectura d'un primer manifest a càrrec de la regidora Montse Ferrer, i després es va llegir un manifest realitzat per alumnes de primer curs d'ESO. Un fragment d'aquest manifest va ser: «Avui és 8 de març, però fem que el 8 de març sigui cada dia, donem veu a la llui-

varda per a no tornar a començar de cap i de nou i amb les mans buides.»

Seguidament es va fer un col·loqui entorn de la idea «Explorem els prejudicis», organitzat per la Cultura de la Dona. Per finalitzar, es va entonar la cançó *La dona que jo vull ser*, a càrrec del grup musical La Rateta Ja No Escombra l'Escaleta, i, per últim, es va oferir un petit refrigeri.

LES ENTITATS INFORMEN

Colla Sardanista Llaç d'Amistat

Som una colla de gent de Moià que sempre ens ha agradat la sardana, escoltar-la i molt especialment ballar-la. Cada estiu ens retrobàvem a les audicions del parc fins que un dia, fa ja uns quants anys, ens vam engrescar a organitzar una colla de concurs i tornar al món de la competició, on molts de nosaltres ja havíem estat.

En tot aquest temps, i gràcies també a nous companys vinguts de diferents po-

L'any 2016 vam quedar en sisè lloc..

El passat 2017, superant tots els nostres pronòstics, i després de concursar a Berga, Vic, Rubí, Vilanova i la Geltrú i Manlleu com a obligatoris, més altres de lliures com Ripoll, Barcelona, Encamp o Artés, d'un total de vuit colles participants vam quedar en tercer lloc dins la classificació general, la qual cosa ens ha animat i ens ha permès d'inscriure'ns al Campionat de Ca-

La colla moianesa, primers classificats del concurs de Manlleu (octubre 2017)

blacions de la comarca veïna d'Osona, hem anat creixent, evolucionant i millorant els nostres resultats.

Ens vam estrenar al concurs d'Artés, el desembre del 2012. Vam participar com a colla lliure en la categoria de veterans en 2013 i 2014. L'any 2015 vam iniciar el nostre trajecte pel Campionat Territorial de les Comarques Barcelonines, on en una classificació de nou colles concursants vam obtenir la cinquena posició.

talunya, on competirem aquest any 2018.

Amb els bons resultats de la darrera temporada i la il·lusió posada en aquest nou repte, hem volgut fer-vos coneixedors d'una activitat que es duu a terme dia a dia, i de manera poc coneguda, a la nostra vila.

Així mateix volem animar-vos a participar activament en una manifestació cultural tan pròpia de la nostra terra com es la sardana.

Museu de Moià

Els Tres Porquets a les Coves del Toll

El dissabte 17 de març els nens i nenes de cinc a vuit anys van poder gaudir de l'activitat *Els 3 porquets a la cerca d'una nova llar a les Coves del Toll*, organitzada pel Museu de Moià amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona dins el programa d'activitats d'educació ambiental per a la sostenibilitat. L'activitat, dirigida al públic infantil, va tenir molt èxit i en només tres dies la graella d'inscrits va quedar omplerta. Agraïm a tots els participants i pares la seva assistència.

Jornada Tècnica del Geoparc a Moià

El segon cicle de Jornades Tècniques del Geoparc es va encetar amb la visita al Parc Prehistòric de les Coves del Toll a càrrec de la directora del Museu de Moià - Coves del Toll, Marta Fàbrega, el 5 de març. Aquesta activitat forma part d'un conjunt de quatre sessions matinals distribuïdes al llarg de l'any amb les quals es pretén aprofundir en el coneixement del Geoparc de la Catalunya Central. Estan destinades principalment als agents del territori, del sector públic o privat, més vinculats a l'activitat turística. El cicle proporciona una formació continuada als col·laboradors del Geoparc per a donar-los eines i mostrar experiències que hi estan vinculades: el seu patrimoni, la geologia... per crear una nova oferta o complementar la que ja s'ofereix al territori. Les pròximes sortides seran els dies 9 de juliol i 25 de setembre. Cal fer ins-

cripció per a confirmar l'assistència. Més informació a <http://bit.ly/2CxcwSG>.

Moià rep el reconeixement de l'IPHES

El divendres 16 de març el Museu - Coves del Toll, representat per l'alcalde D. Guiteras i la directora M. Fàbrega, va assistir al naixement de la Xarxa de Municipis de l'IPHES. En aquest acte, Moià ha estat reconegut com a municipi implicat en el desenvolupament de la recerca i d'activitats de socialització dels jaciments arqueològics. Aquest reconeixement municipal, que ens omple d'orgull, ha estat possible gràcies a la contribució en la logística, en l'actuació econòmica en les excavacions arqueopaleontològiques, en la implicació en la creació d'espais per a la interpretació i posada en valor dels jaciments i en l'acolliment d'exposicions, entre altres.

El Congrés Internacional Obermaier a les Coves del Toll

La primera setmana d'abril ha tingut lloc el 60è Congrés Internacional de la Fundació Hugo Obermaier a Tarragona, organitzat per l'IPHES, en el qual un centenar d'experts europeus han presentat les últimes recerques sobre el comportament dels neandertals i el seu entorn ecològic. Els participants en el congrés han pogut visitar alguns dels jaciments excavats per l'IPHES, com ara els del nostre municipi —les Coves del Toll i de les Toixoneres— i d'altres també amb interès científic com

Jornada Tècnica del Geoparc a les Coves del Toll (fot. Museu de Moià)

l'Abric Romaní de Capellades, l'Abric dels Rosegadors, els Abrics de l'Ermita i el Museu de les Terres de l'Ebre.

Casal de Setmana Santa

Gairebé una vintena de nens i nenes d'entre quatre i dotze anys han participat en el Casal de Setmana Santa del Museu - Coves del Toll. Les activitats relacionades amb la prehistòria i la història, organitzades i realitzades per l'equip de didàctica del Museu, es van realitzar als dos equipaments i en tot moment van ser monitoritzades.

Any Europeu del Patrimoni Cultural

Enguany se celebra l'Any Europeu

de Patrimoni Cultural, una oportunitat per a celebrar la riquesa patrimonial del continent. Aquesta commemoració va ser aprovada el 17 de maig del 2017 pel Parlament Europeu i el Consell d'Europa amb la intenció de sensibilitzar la societat sobre el patrimoni històric i els valors europeus. El Museu - Coves del Toll de Moià està adherit des de principis d'any a la Xarxa de l'Any Europeu del Patrimoni Cultural, on es publica tota la informació de les activitats realitzades o pendents, organitzades i dutes a terme per la institució. Totes les propostes d'activitats es poden consultar a l'agenda del web dedicat a l'Any i a l'agenda cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

MOIÀ Avda. Zona Industrial, s/n Tels. 93 830 12 25 93 820 77 77 AVINYÓ Antoni Prat, s/n Tel. 93 838 72 78 SANT QUIRZE SAFAJA Ctra. de Mollet-Moià Km. 25,400	CALEFACCIONS - INDÚSTRIES AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ SERVEI A DOMICILI TELS. COMANDES : 93 830 12 25 - 93 820 77 77
--	--

Biblioteca de Moià

Durant la primera quinzena de març es van exposar a la biblioteca #ladona-quejovullser, una selecció de fotografies de referents feministes produïda per l'Associació Cultura de la Dona. Durant la segona quinzena, l'exposició va correspondre al projecte fotogràfic, dedicat a Moià, dels alumnes de tercer d'ESO de l'IES Moianès.

Aquest mes es van fer dues activitats dedicades a l'autor Leo Lionni: la primera, l'hora del conte, a càrrec de la rondallaire Clara Gavalda, amb *El ratolí Frederick i les paraules*; la segona, el laboratori de lectura *La capsula d'en Frederick*, una activitat familiar amb lectura de contes i taller.

Els jurats del tres grups del Premi Atrapallibres van llegir i puntuar l'últim llibre. No serà fins al maig, però, que es coneixerà el resultat final de les puntuacions a nivell de Catalunya.

El dia 16, al matí, els alumnes de quart d'ESO van conèixer l'impacte que tindrà la nanotecnologia en el segle XXI gràcies al taller «La grandesa del més petit», que va impartir *Exporium* dins el programa BiblioLab. D'una forma divertida i experimental van descobrir els aspectes més rellevants d'aquesta nova ciència que, cada vegada més, ja forma part de les nostres vides.

En el marc de la Primera Trobada de Clubs de Lectura i Lectors del Moianès, es va fer la tertúlia literària sobre el llibre *Allò que va passar a Cardós*, amb la presència del seu autor, Ramon Solsona. La trobada, a la sala Cal Recader de Castell-

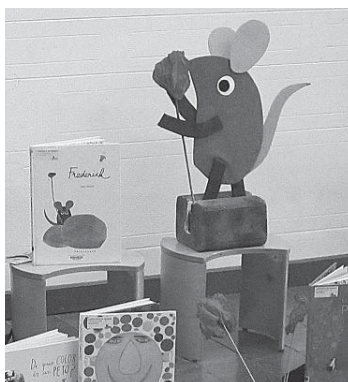
terçol, va aplegar gent de gairebé tots els pobles del Moianès.

En el club de lectura de teatre l'obra comentada va ser *Sol solet*, d'Àngel Guimerà, amb tertúlia conduïda per Elvira Permanyer. Posteriorment, el dia 28 es va fer la sortida al Teatre Nacional de Catalunya per veure l'obra.

La xerrada del Cercle Artístic del Moianès va consistir en la projecció de tres documentals sobre el procés creatiu: Amanda Cardona Orloff (dansa), Joanna Hruby (titelles) i Toni Planells (fotografia). A continuació hi va haver taula-debat entre tots els assistents i amb connexió des d'Eivissa amb el director d'Aiguallums, Enrique Villalonga, i els protagonistes dels documentals.

El dia 21 de març és el Dia Mundial de la Poesia. Per a celebrar-ho, juntament amb l'Agrupació de Botiguers i Comerciants de Moià (ABIC), es va organitzar, del 16 al 14 d'aquest mes, la setmana de la poesia i el comerç, amb el concurs «Benvinguts peripòetics». Les botigues lluien als seus aparadors una poesia i els nois i noies de Moià havien de localitzar quins establiments tenien la mateixa poesia. Entre totes les respostes encertades, l'ABIC va sortejar un obsequi.

A la Biblioteca, el dia 16 de març, es va inaugurar la setmana de la poesia amb el recital domèstic *Ous ferrats, peix martell... i altres coses!*, a càrrec de Mercè Jiménez i Baltasar Fonts. Per als més petits, el mateix dia 21 la companyia Pami-pipa va oferir el recital poètic *Beeemoll*, amb rimes, titelles, música i cançons.

Laboratori de lectura

Grups de 9, 10 i 11 anys del projecte Atrapallibres (fot. Biblioteca de Moià)

Donatiu de l'Obra Social «la Caixa» a Càritas

Càritas Parroquial de Moià

Participants en l'acte de signatura

L'Obra Social «la Caixa» ha realitzat un donatiu de 1.000 euros a Càritas Parroquial de Moià, com a col·laboració a la tasca que duu a terme per ajudar les persones en situació de precarietat. Càritas dona suport a 45 famílies, amb 118 usuaris (nacionalitat espanyola, 67%; maliana, 16%; sud-americana, 13%, i altres, 4%). L'acció de Càritas és possible gràcies a la feina dels voluntaris i aportacions de particulars, empreses i entitats, Ajuntament de Moià, Fundació Banc dels Aliments, Fons d'Ajut Europeu, Associació Cívica La Nau, etc. Participaren en la signatura del donatiu Jèssica Rodríguez i Cristina Pérez, directora i sots-directora de l'oficina de Moià de CaixaBank, i Mn. Fulgence, Rosalia Closas i Josep Riera, de Càritas Parroquial de Moià.

CONCURS «La qualitat és en el detall»

El formatge del Moianès

FORMATGES

MONTBRÚ

www.montbru.com

És en carrer curt i estret, però molt cèntric. És gran, però cal tenir altura de mires per a veure-ho. Fixeu-vos que devia ser la casa d'una sastressa.

L'edifici no té número.

Podeu dir-nos les dues botigues més properes a l'edifici.

Entre els que identifiqueu correctament on es troba aquest element del poble de Moià farem el sorteig d'un formatge de Montbrú.

Envieu la resposta a latosca@latosca.cat (indicant nom, cognoms i número de telèfon).

La imatge del concurs anterior correspon a un detall floral del barroc, al costat de l'escut de Moià, a l'entrada del pont, en l'edifici de l'església parroquial. La proximitat amb l'escut fa pensar en algun valor simbòlic. Cap concursant no va endevinar el lloc.

MOIANÈS

Promoció turística i comercial del Moianès

Consorci del Moianès

Des del Consorci del Moianès s'aposta per la promoció turística i la dinamització comercial de la comarca a través de diverses actuacions. Una d'elles és la participació i organització de fires. Des del març i fins al juny hem estat i estarem presents a: Mercat del Ram (Vic, 23-25 març), B-travel (Barcelona, 20-22 abril), Festa Alícia't (Sant Fruitós de Bages, 28-29 abril), Mercat d'Escapades (Barcelona, 4-6 maig), Fira de l'Ascensió (Granollers, 11-13 maig), Benvinguts a Pagès (9-10 juny).

La participació en fires va ser una de les actuacions prioritzades en el Fòrum El Moianès Ve de Gust, espai on els sectors primari, alimentari, turístic, comercial i sector públic prioritzen conjuntament les accions a dur a terme a l'hora de fer promoció turística de la comarca.

El dimarts 6 de març, al restaurant La Violeta de Castellterçol es va presentar el Pla d'Acció d'aquest any 2018, amb la presència de vint-i-cinc empreses. També s'hi van presentar els següents projectes: segell Biosphere de qualitat i sostenibilitat turística (cinc empreses certificades

al Moianès), Punts d'Informació Turística (onze empreses certificades) i Tourism Data System, recull de l'índex d'ocupació turística per als allotjaments. L'Ecomuseu i el patrimoni pre-industrial al Moianès es volen convertir en un important reclam d'atracció de visitants. Per Setmana Santa es van fer visites guiades a Esplugues (Castellcir), amb un concert-vermut; a les Poues de la Ginebreda (Castellterçol), amb un taller de gintònics; a l'Espai Hemalosa (Santa Maria d'Oló), des del Centre de Visitants de l'Estany es va fer visita guiada al centre i a la mina. Hi van participar 130 persones.

Una altra de les accions destacades que organitzem periòdicament són les sessions de *benchmarking* de coneixement i intercanvi entre els agents implicats. En el marc de la Setmana del Comerç, el 21 de març vam organitzar amb l'ABIC una trobada al Club de Golf Montbrú-Moià. Vint-i-quatre participants vam conèixer les instal·lacions del Golf i participar en un cafè-tertúlia amb Jaume Ollé, expert en màrqueting, vendes i ecomerç.

Participants en la trobada entre el Consorci i l'ABIC al club de golf (fot. Consorci del Moianès)

Què ha passat des que som comarca?

Consell Comarcal del Moianès

L'1 de gener del 2017 el Consell Comarcal del Moianès va assumir les primeres competències delegades i la prestació de nous serveis. Durant aquesta primera etapa de la institució s'han centrat tots els esforços a prioritzar i a assumir les competències i els serveis obligatoris, i a dotar l'ens de la infraestructura tècnica i de recursos humans necessària per a la prestació de serveis. El fet de ser comarca ha comportat, per una banda, la creació de nous serveis, i per l'altra, l'ampliació i el manteniment de serveis existents. El resultat d'aquest primer any és el següent:

- S'han assumit les competències delegades per la Generalitat en matèria d'**ensenyament** (servei de transport escolar, servei de menjador i

ajuts individuals de menjador), coordinació de **serveis socials** bàsics i especialitzats, **joventut** i **territori**.

- S'han creat i aprofitat nous serveis al territori; actualment tots els habitants del Moianès ja tenen a la seva disposició els serveis que es detallen a continuació:

- ⚙️ Servei d'informació i atenció a la **dona** (SIAD), que ofereix servei psicològic i assessorament jurídic a la dona.

- ⚙️ Atenció a la **dependència** (PIA), que ofereix informació sobre els tràmits i gestions corresponents per a obtenir el

grau de dependència de cada persona.

- ⚙️ Servei d'**atenció a domicili** (SAD), per a facilitar a les persones amb dependència el desenvolupament de les tasques diàries.

- ⚙️ Atenció a la **infància i adolescència** (EAIA-SIS), que té com a objectiu la prevenció, diagnòstic, tractament i seguiment dels infants, adolescents i famílies amb necessitats específiques.

- ⚙️ Servei comarcal de **joventut**, que té les competències d'inspecció a instal·lacions juvenils, visites de seguiment a les activitats de lleure i elaboració del Pla Jove Comarcal.

- ⚙️ Per primer any i pel fet de ser comarca, el Consell Comarcal del Moianès forma part de la **Xarxa d'Impulsors de Garantia Juvenil**, que pretén donar

suport i assessorament acadèmic i laboral als joves d'entre setze i vint-i-nou anys que no estan estudiant ni treballant.

- ⚙️ Servei d'acollida i assessorament a **persones migrades**.

- ⚙️ Servei d'intermediació en **deutes de l'habitatge** (SIDH): informació, assessorament i intermediació per a les persones o famílies amb problemes per a afrontar el deute hipotecari del seu habitatge habitual.

- ⚙️ Serveis d'**ensenyament**, derivats de les competències delegades: gestió del transport escolar dels alumnes que

van a l'Institut Moianès i a l'IE de Castelletçol, gestió de beques menjadors de tots els centres educatius, i gestió de vuit menjadors escolars.

- ⚙️ Oficina comarcal de **consum**, que ofereix suport i atenció als ciutadans sobre drets i deures, i consultes plantejades pels consumidors. S'hi poden presentar directament les queixes, reclamacions i denúncies.

- ⚙️ Òrgan tècnic **ambiental**, encarregat de fer els informes d'adequació i suficiència i els informes integrats de les sol·licituds de les llicències de determinades activitats empresarials.

- ⚙️ Entitat certificadora de **T-cats o IdCats** (certificats digitals). L'IdCat té com a objectiu garantir que la ciutadania pugui realitzar tràmits telemàtics amb les administracions públiques, amb tota seguretat jurídica i tècnica.

- Adreçats als ajuntaments, s'ha treballat per iniciar dos serveis mancomunats entre el Consell Comarcal i els municipis de la comarca, que han suposat un estalvi important:

- ⚙️ **OSTEM**: l'Oficina de Serveis Tècnics del Moianès ofereix els serveis d'arquitectura i enginyeria als ajuntaments que voluntàriament s'hi volen adherir i la contractació conjunta dels **serveis informàtics**.

- A part d'això, la creació de la comarca també ha permès mantenir serveis que s'oferien i que si no s'hagués creat la comarca haurien desaparegut:

- ⚙️ Serveis de **promoció econòmica** del Consorci del Moianès, amb el Servei d'Ocupació del Moianès, el servei d'assessorament a les empreses i emprenedors, la promoció turística i dinamització comercial, i l'execució de projectes de foment a l'ocupació i de dinamització del teixit productiu.

- ⚙️ Oficina local d'**habitatge**, que ofereix informació i tramitació sobre diferents línies d'ajuts, borsa d'habitatge i tràmit de cèdules d'habitabilitat.

- ⚙️ Servei d'**orientació jurídica**, amb assessorament jurídic i informació sobre la viabilitat d'acudir als tribunals o recórrer a les vies alternatives de resolució de conflictes.

- ⚙️ Servei d'orientació i assessorament jurídic en matèria d'**estrangeria**, realitzat per un advocat expert i assessor en aquests temes.

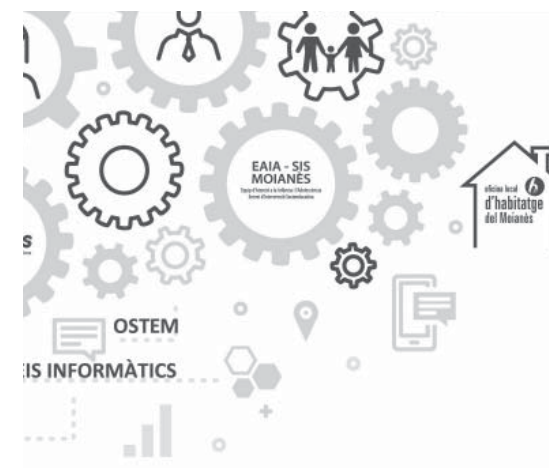
A nivell d'impacte econòmic, cal destacar que pel fet de ser comarca, el territori

ha obtingut, durant els anys 2016 i 2017, 5.245.000 euros en **recursos i subvencions**, distribuïts de la següent manera:

- ⚙️ 3.371.195 rebuts com a Consell Comarcal i distribuïts: 2.108.640 en recursos de funcionament, per delegació de competències i encomanda de gestió, i 1.262.555 en convenis, subvencions i recursos rebuts com a comarca.

- ⚙️ 1.874.358 euros en subvencions rebudes com a Consorci.

Per explicar tots aquests serveis, les competències adquirides, els recursos

obtinguts i els resultats més destacats, des del Consell Comarcal del Moianès s'han organitzat unes xerrades als diferents municipis de la comarca que, sota el títol *Què ha passat des que som comarca?*, han volgut explicar a la població quins projectes i activitats estem fent.

Com a resultats més destacats hi trobem, agrupats per àrees, els següents:

En l'àrea de **serveis a les persones**: 293 expedients de dependència; 60 visites al Servei d'Orientació Jurídica; gestió del SAD en 5 municipis amb 21 usuaris; 23 ajudes de transport adaptat atorgades per 12.000 euros; 15 casos EAIA; 47 usuaris SIS - Centre Obert; 430 alumnes en tallers i xerrades.

En **ensenyament**: 175 ajudes de menjador concedides per 102.634 euros (30% més que el curs anterior); gestió del transport escolar (69 alumnes al dia transportats, que han suposat la contractació de 6 empreses); 8 menjadors escolars gestionats, amb 3 empreses contractades, 7 monitors/es i 1 vetlladora; celebració per primer cop de les jornades intensives durant el mes de juny en 8 escoles del Moianès i amb un total de 206 alumnes; 70 alumnes a l'espai edu.moianès; 812 alumnes han participat en el projecte «Sit up alça» en 9 escoles; Programa Educació 360-Educació a temps complet (el Moianès és una de les 11 proves pilot de la província de Barcelona).

En **joventut i garantia juvenil**: 93 joves inscrits en el programa de Garantia Juvenil; 52 insercions de Garantia Juvenil (persones que han trobat feina o autoocupació); 5 ajudes d'autoocupació de Garantia Juvenil concedides per un import total de 45.200 euros; visites a activitats d'educació en el lleure: 73 activitats notificades i 19 activitats d'educació; redacció del Pla Comarcal de Joventut, amb 359 enquestes, 72 joves participants, 7 entitats i 20 tècnics; redacció del Pla del teixit associatiu amb 79 enquestes.

En **igualtat i migració**: 130 visites i 52 usuàries al SIAD (Servei d'Informació i Atenció a la Dona); 18 tallers d'igualtat amb 245 alumnes als tallers sobre les joguines i el gènere; 65 entrevistes al servei d'acolliment per a nous nadius; 136 consultes al servei d'orientació i assessorament jurídic en matèria d'estrangeria.

En l'àrea de **territori**: posada en funcionament de l'OSTEM en el 2018, amb 8 municipis adherits i un estalvi estimat per als ajuntaments de 15.978 euros; 9 municipis adherits als serveis informàtics mancomunats, amb un estalvi estimat de 7.432 euros; 22 visites a l'oficina comarcal d'informació al consumidor; 1.906 visites a l'Oficina Local d'Habitatge, amb 327.071 euros en subvencions concedides, 172 cèdules gestionades i 29 contractes de la borsa d'habitatge; 14 visites i 7 expedients al Servei d'intermediació d'habitatge; transport públic: increment del 75% dels usuaris de la línia Castellterçol-Moià-Vic i increment del 25% dels usuaris de la línia Castellterçol-Moià-Manresa (línies posades en funcionament el setembre del 2017).

En l'àrea de **promoció econòmica** els serveis són gestionats pel Consorci del Moianès. Podeu consultar la memòria de resultats 2017 penjada a la web www.consorcidelmoianès.cat. Des del Consell Comarcal s'ha gestionat o sol·licitat la subvenció per a determinats programes, i cal destacar la contractació de 29 persones aturades en programes de foment de l'ocupació.

Heus ací, doncs, una pinzellada del primer any de funcionament del Consell Comarcal del Moianès, que en definitiva ha portat més serveis al territori, més propers, descentralitzats i mancomunats, i més recursos econòmics a la comarca. Continuem treballant pels habitants, empreses, entitats i ajuntaments del Moianès!

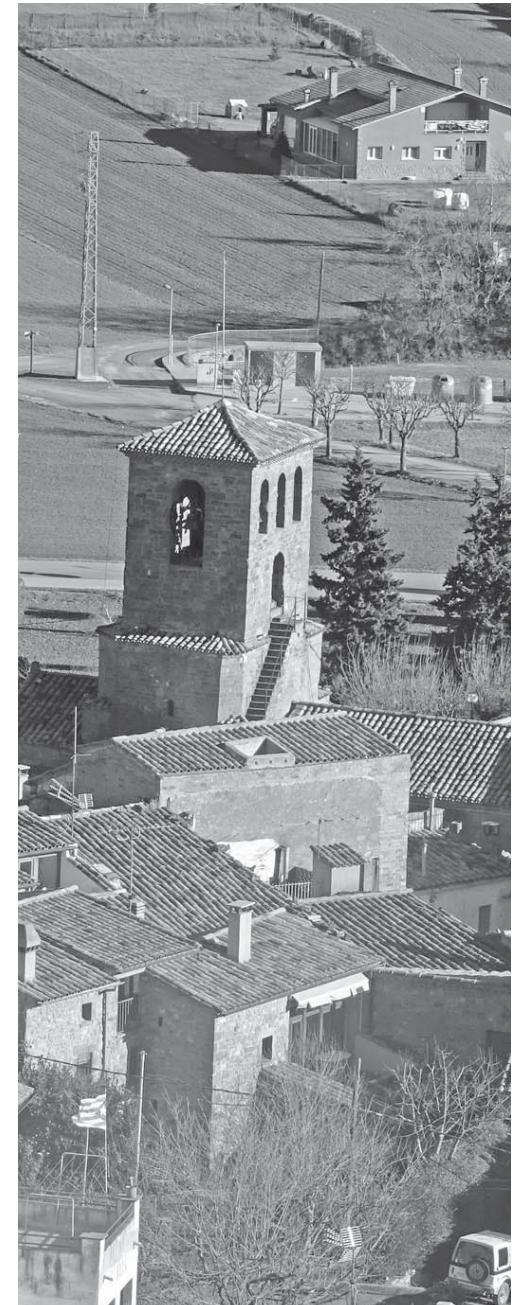
L'Estany, un dels tres micropobles de la comarca

David Prat

Els dos municipis menys poblats de Catalunya són del Berguedà, però el dia 9 de gener d'enguany es va difondre la notícia que Gisclareny, un micropoble amb vint-i-sis habitants, havia pres el primer lloc a Sant Jaume de Frontanyà. El terme *micropoble* s'aplica als municipis amb menys de 500 habitants i al Moianès en tenim tres: l'Estany, Collsuspina i Granera.

El març del 2008 es va crear l'Associació de Micropobles de Catalunya (AMC) i ben aviat s'hi va incorporar l'Estany, poble que actualment és la seu de l'associació i que a més ostenta una de les cinc vice-presidències en la persona de l'alcalde, Salvador Tresserra. Més endavant, Collsuspina també es va fer membre de l'associació i, per ara, Granera encara no en forma part. Dels nou municipis fundadors —Colomers (Baix Empordà), Montmaneu i Argençola (Anoia), Pinós (Solsonès), Boadella i les Escaules (Alt Empordà), i Rocafort de Queralt, Pira, Senan i Conesa (Conca de Barberà)— s'ha passat als 139 associats que hi ha en aquests moments. Cal dir, però, que tot i aquest creixement la majoria de micropobles catalans encara no formen part de l'AMC. Segons Salvador Tresserra, fa alguns anys hi va haver pobles que van rebre pressions polítiques per no associar-se a l'AMC. Actualment, però, sembla que aquests posicionaments contraris s'han acabat.

A Catalunya hi ha 948 municipis i, d'aquests, uns 330 són micropobles. Entre tots els micropobles només sumen uns 85.000 habitants, poc més de l'1% de la població catalana; però en canvi gestionen el 35% del territori del país. I aquest és precisament un dels principals proble-

L'Estany (fot. D. Prat)

mes dels municipis poc poblats: la gestió d'un immens territori amb poquíssims mitjans materials, humans i econòmics per a fer-ho.

Les peculiaritats dels micropobles

Hi ha pobles que no poden tenir ni un agutzil i s'ho han d'arreglar com poden. L'AMC ha demanat que hi pugui haver plans d'ocupació per als pobles més petits. Això també permetria de crear més llocs de treball al territori i fixar-hi població. Altres problemes habituals en la majoria de micropobles són les dificultats per a mantenir escoles obertes, un element clau perquè s'hi instal·lin famílies noves que compensin l'envelliment demogràfic, o bé la manca de relleu per als petits comerços que tanquen.

Un dels motius que l'alcalde de l'Estany al·lega per haver proposat que aquest municipi entrés a formar part de l'AMC ara farà deu anys és que en aquell moment tenia al cap la idea que els pobles petits del país no havien de ser vistos ni tractats com a pessebres, com a decorats turístics, sense vida ni activitat de dilluns a divendres. Hi ha pagesos, per exemple, que es troben amb problemes a l'hora d'ampliar o reformar instal·lacions agrícoles. Les normatives han passat, en alguns casos, de ser massa laxes a esdevenir excessivament restrictives, de manera que avui, amb el pretext de preservar el patrimoni, es posen massa dificultats als propietaris d'un cobert si el volen ampliar per fer-hi entrar la maquinària.

A més, els municipis amb poca població viuen sota la intermitent amenaça de les agregacions municipals que en alguns moments de la nostra història no especialment llunyana han convertit alguns pobles en simples pedanies o barris. Voluntàriament, cap poble no vol perdre la seva identitat. Darrerament no se'n parla tant, però l'informe Roca, publicat l'any 2000,

proposava la supressió dels municipis amb menys de 250 habitants i la seva conversió en *entitats municipals descentralitzades* vinculades a un municipi més gran. Sovint hom acusa els pobles molt petits de ser econòmicament inviables. Però, en canvi, en aquests municipis, la major part de regidors i alcaldes cobren ben poc o gens per la feina que fan. Tresserra creu que un poble com l'Estany, si depengués de Moià o d'Olló (a 8 i 12 km de distància respectivament), tindria l'ajuntament massa lluny per a obtenir-ne una gestió eficaça.

En l'època que el conseller Joan Carretero va estar en el càrrec de Governació es va introduir una millora important en la gestió dels pobles petits. Des d'aleshores la Generalitat dona una assignació d'uns 900 euros bruts que aquests ajuntaments poden decidir si són per a l'alcalde, si es reparteixen entre els regidors o si es destinen a alguna altra finalitat. Hi ha micropobles que no reben aquest ajut perquè la renda per càpita municipal és prou alta i els recursos propis de l'ajuntament ja permeten, en cas que es vulgui, pagar un petit sou a l'alcalde. És el cas de Forès (Conca de Barberà) o Pujalt (Anoia), que gràcies als parcs eòlics instal·lats als seus municipis obtenen una gran quantitat de recursos. O també és el cas de pobles que tenen embassaments als seus termes, com Vilanova de Sau (Osona) o Susqueda (Selva).

Pel que fa a la política nacional, l'AMC en principi no s'hi posiciona; només pren posició en qüestions estrictament municipalistes. Però, davant el conflicte obert amb l'Estat espanyol i molt especialment després dels fets gravíssims de l'1 d'octubre, tot i que fins ara s'havien evitat les declaracions orgàniques per no incomodar els alcaldes membres no independentistes, l'AMC va emetre un comunicat de condemna de la violència policial espanyola molt dur que acabava amb la sentència *Ni oblit ni perdó*.

Castellcir: gotes d'emotivitat, lluita, salut, sofriment i prevenció

Francesc Rochel i Vara

En una petita comunitat com la nostra sempre són benvinguts els esdeveniments que ens acosten vivències, realitats viscudes i problemàtiques socials en tota la seva realitat i duresa. Participar és disposar si més no d'informació per a poder millorar tant en l'àmbit personal com també en la nostra relació amb els altres.

Aquestes «gotes» van començar el propassat 3 de març amb la conferència de Martí Tantiñá, autor del llibre *Extraordinari Moianès*.

Emotivitat

La presentació-col·loqui es va fer en un escenari perfecte, la sala Sant Jordi del nostre ajuntament, i amb un aforament ple de gom a gom, on hi havia gent del poble i també la família d'en Martí Tantiñá, arribada d'Ullastrell.

En Martí, vestit per a l'ocasió, ens va il·lustrar pas a pas sobre tot el contingut i amb una explicació del mapa de diferents racons del Moianès. Els participants van agrair els comentaris, entre irònics i humorístics.

Va ser una gota d'emotivitat, però també de sentiment, molt ben acollida i amb el record present de la seva esposa, Eulàlia, a la qual l'autor va oferir una lectrura al final de la conferència.

Apropar-nos a la gent gran ens porta a fer descobertes i si aconseguim gratar pot arribar a sortir la part més tendra i emotiva, com és el cas del Martí, que cada nit abans d'anar a dormir i en despertar-se acarona l'urna on hi ha les cendres de la seva estimada Eulàlia.

Gràcies, Martí, per compartir coneixements del territori i moments íntims de la teva vida.

En el marc del cicle de conferències-col·loqui «Enfortiment de la ciutadania activa» vam tenir la sort de poder gaudir d'uns conferenciants molt propers i que van arribar al públic assistent en gran mesura per les seves experiències en la vida i en l'activitat professional. En cada apartat us adjuntem informació per si pot ser del vostre interès.

Xerrada de M. Tantiñá (fot. F. Rochel)

Lluita: Núria Picas, atleta, multicampiona mundial. «Núria Picas i una vida». Diumenge, 4 de març.

El testimoni personal de la corredora de grans curses Núria Picas, amb el suport d'un vídeo, ens va fer arribar la seva gota personal de lluita, una lluita que des de petita no ha abandonat, superant lesions, caigudes i obstacles de la mateixa vida i

dedicació a l'esport. En el llibre *Córrer per ser lliure*, que us recomanem, explica la seva trajectòria. Sempre és agradable poder compartir frases com: «L'amistat per sobre de l'èxit» o «Qui té un somriure té un tresor». Cal fer-li arribar tots els ànims possibles pels diferents reptes esportius.

Salut: Laia Roca, diplomada en nutrició i dietètica. «L'alimentació, un camí cap a una millor salut». Diumenge, 11 de març.

La Laia ens va portar les línies per a poder posar la «salut a les nostres mans» amb una clara exposició dels criteris per a millorar hàbits i costums. Era una reflexió per envoltar-nos de bona informació i de professionals de la nutrició. Hem de fugir de dietes, webs, propagandes, que no tinguin una valoració científica contrastada, ja que podem perjudicar-nos a nosaltres mateixos. Hem de millorar els hàbits de compra i de cuinar. La millor inversió que podem fer és amb la nostra pròpia salut, hem de beure a les fonts d'un estil de vida saludable, i així millorarem en moltes coses, fins i tot la relació personal amb el nostre entorn. Va ser una bona gota de salut arribada de Moià.

Sofriment: Conxita Almarcha, presidenta de l'Associació Liliu (Manresa). «Trencant el silenci». Dissabte, 17 de març.

La presidenta de Liliu, l'associació de suport a víctimes de violència de gènere de Manresa, juntament amb Pura Travé, fotògrafa del col·lectiu Foto Art Manresa, ens va explicar la seva experiència i la línia de treball de l'entitat. Una d'aquestes línies és fer conferències als instituts per descobrir, o si més no exposar, fets perquè l'alumnat en pugui extreure conclusions i, com ha passat en alguna trobada, trobar alguna alumna identificada amb la problemàtica d'assetjament masclista en la qual alguna llàgrima furtiva dibuixa

una fina línia de dolor que és l'expressió de viure una realitat no desitjada. Va ser la gota del sofriment del cicle de conferències, el més colpidor i en què cal fer més esforços a nivell de les diferents administracions. El col·loqui va ser intens i participatiu; potser hi van faltar dones de la comunitat, a qui hauria anat bé rebre una sèrie de continguts o si més no l'escalaf i la informació de saber que no estan soles. La col·laboració de la fotògrafa de Manresa Pura Travé amb l'associació va donar el resultat de l'exposició fotogràfica *Trencant el silenci...*, que l'Ajuntament de Castellcir té previst portar al poble. Els assistents vam poder veure les fotografies i compartir-les.

Prevenció: Dr. Joan Colom, sots-director general de Drogodependència de l'Agència de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya. «Alcohol i festa, una relació impossible?». Divendres, 23 de març.

El Dr. Joan Colom ens va fer una presentació molt real de com està de submergida la societat en l'alcohol. La majoria d'activitats socials estan vinculades al binomi festa-alcohol, des de les celebracions familiars, passant per tradicions, fires i mostres, esdeveniments esportius, oci nocturn, «correbars», festes majors i un llarg etcètera, que ens obliga a reflexionar sobre aquest delicat tema. L'alcohol i la festa van plegats, però cal buscar eines de tota mena per a poder abaixar els nivells de consum excessiu i cal fomentar en tots els municipis unes bases de control, identificades amb la «Q» de Qualitat de Festa que són una manera d'apaivagar riscos a un mateix i a tercers. La gota de la prevenció cal fomentar-la i que corri com una taca d'oli, cal treballar entre tots els involucrats en el món de la festa a fer de la festa un gaudi i no un sofriment. Una gota de prevenció és una gota de vida.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Oficis antics i personatges de Moià (6) Sabater: Rafael Pérez Ragel

Roser Portet

Rafael Pérez (fot. R. Portet)

El Rafael va venir a viure a Moià perquè s'havia enamorat de l'Antonia. Originari d'Écija, Sevilla, havia arribat a Barcelona on es guanyava molt bé la vida. Moià va ser un xoc, era el Moià dels anys setanta i després d'haver-se adaptat a Barcelona li va costar acostumar-se a un poble tan petit i amb tan poques possibilitats de prosperar amb un ofici que havia començat a consolidar des de nen, quan era aprenent de sabater a la seva ciutat natal. La bicicleta ha estat la seva segona companya inseparable i la fórmula d'equilibrar l'espurna inquieta que duu dins el cos.

Com vas aprendre l'ofici de sabater?

Vaig aprendre'l a Écija, on havia nascut en 1942. Quan érem criatures, en comptes de córrer pels carrers, els pares et posaven d'aprenent d'un ofici. Havies de valdre i t'havia d'agradar, perquè si no encaixaves, et tiraven la sabata al cap, i al carrer! Fent d'aprenent només en tenia

per a anar al cine. Al taller érem quinze aprenents, és on vaig aprendre més a fer sabates a mida que a adobar-les o apeçaçar-les —el que sempre s'ha anomenat «Rápidos»—, i adobaments per a persones amb dificultats.

Com és que vas venir a viure a Catalunya?

No va ser per problemes econòmics. Amb vint i pocs anys vaig venir d'Andalusia perquè tenia una germana que es va casar aquí amb el seu xicot, també d'Andalusia, i tota la família va decidir venir. Jo estava fent el servei militar i vaig haver de venir per força: aleshores manaven els pares, la família era una unitat, encara que jo ja fos adult.

Aquí vaig haver de fer de tot: treballar a la fàbrica, de paleta..., va ser un canvi molt gran per a mi, perquè en el taller de sabateria jo no tenia fred ni calor, tenia la meua bicicleta. Aquí vaig mirar també de treballar del mateix, però l'ofici d'adobador de sabates no el coneixia, tampoc el sistema del motor per a llimar i tallar, ni l'encolat... Jo havia après a fer sabates per a persones amb dificultats, ja havia après a fer ortopèdia. A Barcelona, després de treballar tot el dia, un sabater em va ensenyar a fer adobs —novament d'aprenent amb més de vint anys i sense cobrar—, en un taller de l'avinguda Madrid. Com que m'agradava vaig tenir curiositat i aprenia a polir i a cosir a màquina, a llimar amb el motor i a adobar. Vaig estar així quatre o cinc anys. Finalment vaig substituir Pepe Novoa, un sabater gallec que tenia un taller al carrer Plus Ultra del barri de Sarrià de Barcelona, on em vaig col·locar definitivament. Hi tenia bons clients, hi estava ben situat i treballava molt.

Després d'instal·lar-te a Barcelona, com és que vas venir a viure a Moià?

Hi vaig conèixer l'Antonia [Reche], que vivia a Moià, on jo visitava una tia i es coneixien amb les meves cosines. Abans deia: «Si em perdo, que no em busquin a Moià», però en conèixer l'Antonia m'hi vaig quedar a viure. Primer vam obrir el taller al carrer de Sant Sebastià i després ja vam instal·lar-nos a l'avinguda de la Vila, 30.

Aquí a Moià arreglava les sabates dels veïns però al poble hi havia poca feina....

tes recomanacions. He fet moltes peces estranyes per a resoldre els casos que se'm presentaven. Aquí a Moià en feia, però sobretot em venia gent de Manresa, Sabadell, Terrassa, Barcelona, Vic, Castellterçol... En una proporció de sis clients, només un era de Moià.

Com treballaves?

Fent d'aprenent, les sabates a mida, que no era gens fàcil: fèiem el cosit pel voltant de la sabata exactament igual, seguint la forma que havíem dibuixat, col-

gada, el través, com havia d'anar el taló, amb una *corrilla* (cinta de mesures). Quan veig els peus ja veig on és el problema: en els peus veig problemes de malucs, d'espatlles.... Jo miro els peus, veig el taló, els moviments dels malucs, on es carrega més d'un cantó que de l'altre, arreglo aquests problemes amb les sabates.

Sempre m'ha vingut gent per resoldre problemes d'ortopèdia. A la Pepeta Freixas, de Cal Ciuró, li vaig fer sempre les sabates, era un cas molt especial: li venia

el problema no he deixat les sabates per bones; sóc tossut i m'agrada la feina ben feta. He estat molt perfeccionista, m'assemblo a la meua mare que era modista i també feia el mateix: no quedava tranquil·la fins que veia la peça ben acabada. Ella ja té 103 anys i viu a l'Hospitalet de Llobregat.

Quines eines i materials feies servir?

Les eines que més he utilitzat són diferents tipus de ganivetes, diferents ti-

Rafael Pérez en el taller d'Écija (1960)

Era un canvi total, a Moià, la clientela del poble no donava per a viure, sort en tenia de l'ortopèdia. Jo venia d'una ciutat gran, que tenia de tot: cine, plaça de toros, *tablado*..., i, després de Barcelona, em va costar molt: estava acostumat a sabates netes, i aquí els adobs els feia a sabates molt brutes. Vaig haver de començar de zero, sense posar anuncis, fent sabates que no costessin gaires diners...

Em van anar coneixent, va començar a venir gent de tot arreu, em venien mol-

locant tires de cuir, sense desviar la puntada perquè quan posaves la sola ja no encaixaria. Si eren cent puntades, havien de mesurar totes els mateixos mil·límetres perquè no quedessin deformades.

I ja sempre més. He tingut casos de peus amb amplada desmesurada, peus deformats... Veia el defecte de cada persona i feia les sabates a mida. En una llibreta feia el dibuix del peu, treia el motlle a partir del dibuix. Fent una plantilla, el patró de la sabata, anotant l'amplada, la llar-

Pérez en una cursa ciclista, a Manresa, cap a l'any 2000

mareig i només veient els seus peus i fent-li les sabates se n'hi anaven els mareigs. Jo tenia mal de cames, em feia massatges i em van dir que tenia una cama més llarga que l'altra; al taller em vaig resoldre el dolor a les cames amb les sabates que vaig fer-m'hi. En els peus descansen molts problemes, la gent no és conscient que val més gastar-se els diners en una bona sabata.

He fet multitud d'hores de taller sense cobrar-les perquè fins que no he resolt

pus d'agulles, de punxons, pinces, tacs per a donar formes, tenalles, agulles i fils per a cosir, martells, motlles per a botir la sola i eines que ens deixen treballar els materials per adequar-los a les formes que necessitem. I la maquinària de motor per a llimar, clavar, polir, tallar...

Els materials són cuirs i pells d'animal, de vaca sobretot, fils, coles, ceres per a donar formes en llocs dificultosos de les sabates, midó per a fer dures les

sabates. Els proveïdors que m'ho proporcionaven venien d'Igualada o de Manresa.

Has estat un artesà més que un adobador de sabates.

Em considero sabater-artesà i no sabater-adobador. El que he volgut sempre és que la sabata quedés correcta. També me n'anava a dormir amb els problemes, si no sabia com havia de solucionar un mal d'esquena, un mal caminar.

Al taller d'Écija fèiem sabates molt boniques per a ballarins, artistes de *tablado*, totes a mà, de cuir, tapa a tapa, artesania pura. Treballàvem per a toreros, per a les botes de muntar, les muntures dels cavalls... fent els dibuixos en unes taules amb plantilles i la forma del peu... Eren feines que m'agradaven molt.

A Barcelona, com que llavors era tot manual, era una feina també molt artesana. He pogut arreglar defectes en sabates que es venien en botigues; tenia una clientela que venia tant al taller de Moià com al de Manresa, amb una dificultat en un dels peus, i li deixava la sabata que no es notés que era diferent a la de fàbrica.

L'ofici de sabater s'ha perdut?

Els darrers deu anys de professió vaig obrir un taller a Manresa, treballava per a les ortopèdies, feia moltes sabates per a cases comercials... La botiga a Moià continuava oberta i se n'encarregava l'Antònia. L'habitual no és que el sabater sàpiga resoldre els problemes d'ortopèdia, però ho he fet. Avui ja no hi ha cap sabater que resolgui els problemes ortopèdics... i ja no s'ensenya. S'ha perdut l'ofici, perquè ja no funciona el sistema dels aprenents, és difícil que continuïn; no és solament teoria, és aprendre treballant i tenir vista per a resoldre els problemes.

La bicicleta ha estat la teva segona companya en la vida.

A Andalusia tenia un tiet que corria curses ciclistes i m'hi vaig aficionar, tota

la vida ho he portat a dins. L'any passat vaig fer cap a 8.000 km dalt de la bicicleta.

La bicicleta és una joia que s'ha de cuidar, tenir-la preparada i mantenir-la és essencial. El cos també hi ha d'estar preparat: el meu pols cardíac és de quaranta pulsacions per minut, les cames les tinc fortes, resisteixo molt, pujo com una bala. Ara no corro amb cap equip, però he corregut en diferents equips professionals, com ara amb la Federació Espanyola de Ciclisme de Tona. Podia arribar a fer rutes de 200/300 km en un dia, ara ja no.

La bicicleta m'ha netejat, perquè amb els adobs menjava molta pols, tinc els pulmons perfectes, i mai no he patit cap constipat. També m'ha ajudat a temperar el caràcter, els nervis.

Gairebé cada dia corro en bicicleta, he corregut sempre amb pluja, vent o neu. Comptant tots els quilòmetres que he fet en la meua vida i veient els accidents que he tingut, no m'ha passat cap cosa greu.

Què t'ha donat la professió?

Mai ningú no m'ha trepitjat, he sigut amo de la meua feina, m'he guanyat sempre la vida, això sí, treballant molt. A Moià he fet la meua vida, hi hem criat les tres filles, Raquel, Cristina i Isabel, els hem donat carrera a totes i estan molt bé, hi hem construït casa nostra. Tot això m'ho ha donat la feina.

El que més m'agrada és tenir el client satisfet, haver resolt el problema que tenia d'esquena, de cames, de deformacions dels peus... he reflexionat molt i buscat la manera adequada per a solucionar els problemes de cadascú, cada peu és diferent. Resoldre aquests problemes m'ha donat satisfacció. Encara avui em ve gent a consultar algun problema que tenen i els ajudo, si puc.

Crec que he treballat molt, he treballat just i puc estar satisfet.

PUBLICACIONS

Llibres

Antoni Buxadé Viñas. *Pere Viñas Dordal, un farmacèutic innovador*

Barcelona: Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya, 2018. 60 pp.
Discurs llegit en l'acte d'ingrés de l'acadèmic corresponent lltre. Sr. Antoni Buxadé Viñas celebrat el dia 5 de febrer del 2018. Presentació a càrrec de l'acadèmic numerari Excm. Sr. Dr. Joan Uriach i Marsal. Biografia del farmacèutic, nascut a Moià, Pere Viñas, germà del tenor Viñas i fundador dels Laboratoris Viñas.

Yolanda Hernández Verdugo. *Niños vengados*

[Málaga]: Seleer, 2018. 109 pp.
Novel·la policíaca que s'endinsa en la temàtica de l'abús de menors, primera obra de l'autora, nascuda a Barcelona i resident a Sant Quirze Safaja, on prèviament va guanyar un concurs literari de relats.

Parròquia de la Mare de Déu del Carme (Vic). *Viacrucis*

Vic: Parròquia de la Mare de Déu del Carme, 2018. 32 pp.
Viacrucis redactat per Mn. Joan Mir i Tubau, rector de la parròquia de la Mare de Déu del Carme de Vic, amb fotografies de Josep M. Renom, moianès resident a la capital d'Osona.

Revistes

—**La Crinca**, revista de l'Escola Pia de Moià, núm. 83 (març 2018).

—**L'Esplai**, butlletí de l'Associació de Gent Gran de Moià, núms. 248 (març 2018) i 249 (abril 2018).

—**Cavall Fort**, núm. 1335 (1ª quinzena març 2018), amb l'article divulgatiu «El cada dia dels egipcis», de M. Àngels Petit; val a dir que, a partir d'aquest número, es reproduïxen les històriques tires d'Ot, el bruixot, del dibuixant moianès Picanyol.

—**Full Diocesà** del 25-2-2018, en què es publica el testimoni de socis de Càritas, entre ells el de Josep Maria Renom (moianès resident a Vic), i del 25-3-2018, en què es parla de dos sacerdots homenat-

jas: Mn. Josep Ruaix, rector de Calders, i el Dr. Antoni Pladevall, rector de Sant Quirze Safaja.

—**Llengua Nacional**, núm. 102 (1^r trimestre 2018), que es fa ressò del Premi Especial del Jurat Martí Gasull concedit a Josep Ruaix, de qui es reproduïx el discurs que pronuncià en l'acte de lliurament del guardó.

—**Presència** del 4-3-2018, amb una entrevista-reportatge de 4 pàgines dedicada al lingüista moianès Josep Ruaix.

—**Terminàlia**, núm. 16 (desembre 2017), amb l'article «Medicaments: noms comercials o de marca», del filòleg moianès Carles Riera.

Diaris

Regió7

13-2-2018

«Moià reedita la campanya de civisme amb motiu del Carnaval. La iniciativa és adreçada als pares d'adolescents, als veïns del poble i als establiments comercials».

14-2-2018

«Cacen dos lladres a Manresa amb 10 portàtils i 30 discos durs robats. Els dos acusats van ser arrestats pels Mossos després d'haver entrat a robar en una casa de Moià».

17-2-2018

«Moià confia a tancar la legislatura amb l'endeutament per sota del 100%. L'ajuntament comptava establir les finances en 30 anys i finalment ho preveu fer en només 8».

21-2-2018

«Judo: La moianesa Carla Ubasart es classifica setena en l'Open Europeu de Roma».

22-2-2018

«Absolt l'ex-alcalde de Moià del delictes de prevaricació. La jutge descarta que Montràs signés dos convenis irregulars per afavorir un empresari i conclou que ho va fer per salvar els llocs de treball de l'escorxador».

23-2-2018

«L'Ajuntament de Moià presenta un recurs a la sentència que absol l'ex-alcalde Montràs».

8-3-2018

«Una trentena de bars i restaurants del Moianès faran dissabte Sopars Grocs (recollint donatius per als familiars dels exiliats i presos polítics)».

21-3-2018

«Entitats ecologistes del Moianès demanen una anàlisi dels recursos hídrics de la comarca. Reclamen un estudi exhaustiu de la quantitat i la qualitat de l'aigua del subsòl i garantir les reserves».

24-3-2018

«La comarca del Moianès arriba al seu tercer any amb tots els serveis obligatoris en marxa». «Moianès, tres anys», nota editorial.

EL PUNT AVUI+

15-2-2018

«Volem portar la música als nens i nenes sirians refugiats al Líban», entrevista a Marcel·lí Esquerré, de Calders, president de l'Associació de Treballs d'Atenció a les Persones (ATAP).

BREUS

Dejuni contra la repressió

Dins la campanya «Prou ostatges!» de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC), entre el 8 i el 12 d'abril estava prevista la celebració a la masia de Montbrú d'un «Dejuni contra la repressió, per la llibertat».

Aquest dejuni col·lectiu, en denúncia pels presos polítics, els exiliats i totes les altres persones sotmeses a l'assetjament judicial, es complementa amb un seguit d'activitats.

El diumenge dia 8, a les vuit del vespre, interpretació del *Cant dels ocells* per part dels Músics per la Llibertat, d'Artés. El dilluns dia 9, a la mateixa hora, «La no-violència, eina per a l'alliberament», tertúlia amb l'antimilitarista Pepe Beunza, el primer objector de consciència de l'Estat espanyol. El dimarts 10, «Per què reapareix ara la Crida?», xerrada a càrrec d'Àngel Colom, impulsor de la Crida a la Solidaritat en defensa de la llengua, la cultura i la nació catalanes. El dimecres 11, «La revolució dels somriures», tertúlia amb el pallasso i regidor de Sant Joan de Vilatorrada, Jordi Pesarrodona. I el dijous 12, recital poètico-musical amb la poetessa Montserrat Altarriba, acompanyada al piano per Nati Ortega i al saxo per Roger Español, la persona que va perdre l'ull a conseqüència de les càrregues policials de l'1-0.

L'aigua al Moianès

L'entitat La Cosa Nostra, en aquest cas en col·laboració amb El Fanal i Els Quatre Gats, va organitzar la 3a Taula Rodona del Moianès sobre el tema de l'aigua en la nostra comarca. L'acte inclogué la xerrada «Un exemple de participació ciutadana en la lluita, defensa i custòdia del territori», a càrrec de Josep Muntadas, de l'Associació de les Terres del Gaià.

Cicle de conferències a la Catalunya Central

Amb el títol *Mite i literatura*, els Serveis a la Catalunya Central del Departament de Cultura, dirigits pel calderí Lluís Ceraols, han organitzat, del 3 al 13 d'abril, un cicle de conferències en les sis capitals de comarca: Manresa, Berga, Solsona, Moià, Igualada i Vic. A Moià ha tingut lloc, a la Biblioteca, el divendres dia 6, amb la intervenció de Carles Riera, que va parlar de «Els orígens mífics de la humanitat».

Premis Enderrock 2018

Entre els premiats en l'edició d'enguany dels Premis Enderrock hi ha la Simfònica de Cobla i Corda de Catalunya, que ha estat guardonada per votació popular al Premi Enderrock al millor disc de clàssica 2017 per l'enregistrament de *Cançó d'amor i de guerra*. Entre els integrants de l'orquestra hi ha el moianès Sergi Renom.

 **CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ

**el
casal**
CaFè - Bar

Tel. 93 830 03 02

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Mariona Forjan Claparols, filla de David i de Cristina, dia 20 de febrer.

Aleix Padilla Passarell, fill de Sergi i de Marta, dia 6 de març.

Defuncions

Lorenzo Lama León, de setanta-cinc anys, dia 14 de febrer.

Tatiana Perju, de cinquanta-quatre anys, dia 18 de febrer.

Ramon Casallarch Montràs, de noranta-quatre anys, dia 27 de febrer.

Àngela Paixau Capdevila, de noranta-vuit anys, dia 27 de febrer.

Antonia Vacón Adalid, de vuitanta-quatre anys, dia 27 de febrer.

Joan Bové Pressegué, de setanta-tres anys, dia 2 de març, a l'Estany.

Ramon Arnaus Morell, de vuitanta-vuit anys, dia 8 de març.

Joan Clarà Fargas, de noranta-dos anys, dia 11 de març.

Concepción Marchal Laredo, de setanta-set anys, dia 13 de març.

Francisco Martín Martínez, de vuitanta-vuit anys, dia 23 de març.

Jesús Moreu Solé, de noranta-un anys, dia 24 de març.

Mercè Coll Rovira, de noranta-un anys, vídua de Ramon Santasusana Vilaseca, dia 25 de març, a Manresa (però era filla de Moià).

Ángel Escobar Salvador, germà escolapi, de setanta-quatre anys d'edat i cinquanta-quatre de vida religiosa, dia 29 de març, a Barcelona (però havia residit a Moià en els anys 1983-1988).

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

Q	G	E	I	K	L	A	C	N	A	B	S	A
U	A	X	T	U	L	E	A	T	Y	J	M	R
A	E	T	I	G	A	N	I	V	E	T	X	N
D	Q	R	O	I	M	E	X	U	R	O	C	E
R	A	A	U	H	O	M	E	L	P	L	V	S
E	F	C	K	J	R	A	S	V	N	N	B	F
S	X	T	N	F	U	M	A	D	O	R	B	G
H	Q	O	G	U	S	L	A	Y	U	R	R	C
R	I	R	B	G	C	J	B	R	E	S	C	A
A	N	I	E	R	R	I	T	U	G	C	L	R
D	Q	C	F	U	S	A	R	E	U	Q	I	P
B	A	G	A	R	R	O	P	J	A	Z	E	B
T	M	X	C	T	A	Y	O	B	R	E	R	A

Apicultura

Busqueu el nom de tretze paraules relacionades amb el món de l'apicultura. Podeu trobar els noms a la pàgina 49. (*Fe d'errates*: tornem a publicar la sopa de lletres sobre apicultura, perquè en el número anterior va sortir publicada amb la graella incorrecta.)

NECROLÒGIQUES

Recordant Maria Viñas i Vilardell Gemma Buxadé i Viñas

Maria Viñas i Vilardell

Tal com recollia el passat número de LA TOSCA, el dia 9 de febrer va morir, a Barcelona, a l'edat de noranta-sis anys, la nostra mare Maria Viñas i Vilardell, persona molt vinculada a Moià.

Havia nascut a la Ciutat Comtal el dia 19 d'abril de 1921, filla del moianès Pere Viñas i Dordal i de Maria Vilardell i Permanyer. La música va estar sempre present en la família Viñas. Dos dels germans del seu pare van ser el famós tenor Francesc Viñas, que li fou padrí, i Mn. Marià Viñas, sacerdot i organista de la catedral de Barcelona. Com no podia ser d'una altra manera, Maria i la seva germana Júlia van estudiar música i obtingueren el títol acadèmic de piano; la primera, al conservatori de París, i la segona, a l'escola de música de Barcelona.

Encara que la vida de la mare es desenvolupà a Barcelona, mai no deixà d'anar a Moià cada estiu, fins als últims anys de la seva vida. Per a ella, Moià ho era tot. Quan era joveneta, el seu pare organitzava cada any una sortida a la Tosca, en la qual participaven familiars i amics. Les senyores anaven en carro, i la resta, a

peu. En arribar a la Tosca compartien tots plegats una arrossada.

Amb tan sols setze anys, la Maria es va quedar òrfena de mare i, amb menys de trenta, morí el seu pare, en Pere Viñas, fundador dels Laboratoris Viñas, que compten actualment amb més d'un segle d'existència. És per això que va haver de fer-se càrrec de l'empresa, comptant amb persones de confiança.

L'any 1950 es va casar amb el nostre pare Antoni Buxadé i Baucells. Festejaren a Moià i, casualitats de la vida, tots dos havien viscut de joves, amb les seves respectives famílies i en períodes de temps diferents, a la mateixa casa del carrer del Palau. Anys més tard, la van comprar per viure-hi ells. Una casa plena de records per a tots dos.

També tots dos van fer possible que l'encàrrec d'en Pere Viñas per a la reconstrucció de l'altar de la parròquia de Santa Maria de Moià es pogués finalitzar i, a més, que el Crist d'Asorey pogués quedar-se al temple moianès tal com havia manifestat en Pere Viñas.

Van tenir quatre fills: Antoni, Pere, Marià i Gemma (la que escriu). Van ser uns anys feliços, aquells estius a Moià. A les tardes, solíem anar «de fonts». No hi faltava el pa, l'aigua i la llonganissa de Cal Noc, que tant ens agradava. La vinculació amb Moià era total. A part que era on vivien la seva estimada Dolors Riera i Vilardell (de cal Sacaire), que li va fer una mica de mare, i la seva cosina Júlia Llenas i Viñas (de cal Segueró), als estius també es veia amb la, també cosina, Mercedes Viñas, filla del tenor, i amb quasi tota la família Vilardell. He de dir que el seu avi, Magí Vilardell, que va néixer a la Gònima, va tenir dotze fills i quasi tots ells estiuiejaven a Moià. El vincle de la mare amb Moià va fer també que se celebrés el 75è aniversari de l'empresa familiar amb una missa a la parròquia, un partit de futbol entre el per-

sonal i un dinar al restaurant de Montví de Baix.

La mare va ser una persona de grans qualitats humanes, a més d'intel·ligent. Parlava a la perfecció quatre idiomes. Tocant el piano aconseguia que el mecanisme i la sensibilitat es fusionessin en quelcom únic. Tots els fills recordem aquelles nits a Moià quan, després de sopar, s'asseia al piano i ens tocava, entre altres, la peça preferida del meu pare, la «Campanella» de Lizst, peça extremadament difícil, amb la qual ella feia volar els dits.

La vida li va donar cops molt durs, que ella va saber afrontar amb una gran fe, amb una religiositat profunda i una bon-

dat infinita, que feia que, per a nosaltres els seus fills, fos quasi una santa. Mai no li vam sentir cap crítica envers ningú. Per a tot i per a tots tenia disculpes. Era una persona exemplar, senzilla i modesta, que sempre procurava ajudar els qui l'envoltaven.

Els últims vint-i-dos anys de la seva vida no van ser pas alegres. La malaltia del seu espòs i després la seva pròpia van fer que no pogués tornar a Moià. El 9 de febrer ens va deixar a tots orfes, però seguim sentint-la al nostre cor i estem reconfortats perquè sabem que la nostra mare està al lloc que nosaltres anomenem cel i descansa en pau.

Joan Bové Presseguer (Joanic)

Maria Estany Esparó

Joan Bové

El dia 1 de març passat moria a casa seva als braços de la seva esposa Nelly i envoltat de la família i amics el Joan de Cal Joanic.

Home treballador i diligent, el conreu de la terra, el bosc combinat amb la fàbrica de teixits i una colla d'anys a la brigada municipal de l'Ajuntament de Moià va ser la seva vida.

Era el segon de tres germans, la Bibiana i el Josep ja traspassats, igual que els seus pares. Aleshores va ser quan va conèixer la seva esposa Nelly, una gran noia de l'Equador amb la qual es va casar i va viure el temps de felicitat fins que la gran malaltia el va anar consumint, arribant el dia que a setanta-quatre anys d'edat va traspasar el viure terrenal que tant li havia agradat i surant per damunt de turons i planes seguint la via de les estrelles va a retrobar-se amb el Pare per viure la vida plena al seu costat.

Joan, la teva esposa, filla i família tota, així com tots els qui et vàrem conèixer, recordarem sempre el teu tarannà, el teu caminar, el parlar, les teves anècdotes... i perduraràs en l'afer de molta gent, per ser tal com eres, el Joan de Cal Joanic, una gran persona de l'Estany. Que va treballar, mirant el sol del matí, i va dormir contemplant els estels que brodaven el cel. Va sembrar i va segar i va viure el dia a dia hivern, primavera, tardor i estiu, recollint els fruits a mans plenes.

Ara que ja vius amb plenitud i saps com és la Nova Vida, fes arribar als teus la càlida abraçada de l'estimació permanent. A reveure, Joan.

En l'adéu a Ramon Casallarch

Carles Riera

Ramon Casallarch

El 27 de febrer finava al Molí d'en Pujol el meu oncle Ramon Casallarch i Montràs, fill de la vila moianesa, on va néixer el 4 d'octubre de 1923. Tenia, doncs, noranta-quatre anys. El vam acomiadar religiosament l'endemà (dimecres, 28, un dia que nevava) en una eucaristia funeral celebrada a l'església parroquial de Moià. En l'homilia, Mn. Ruaix el va definir amb la paraula *constructor*.

En efecte, en Ramon havia estat un constructor, molt bon paleta. La mare sempre recorda que l'avi Josepet del Molí, quan havien de fer obres a la farinera, demanava al Vador que li enviés el Casallarch, perquè sabia que era un bon paleta. Més tard, precisament, es casaria amb l'Antònia del Molí (el 18 de maig de

1953) i formarien una família amb quatre fills (Maria Montserrat, Josep Maria, Xavier i Jordi), cinc néts i una besnéta.

Els seus pares, Josep i Concepció, a ell i als seus germans (Rossend, escolapi; Jaume, que morí prematurament, i Maria) els educaren en la dedicació al treball i, els nois, reberen a les aules de l'Escola Pia la formació humana i cívica (en Ramon havia estat escolà del col·legi escolapi i va ser deixeble, per citar un dels seus mestres, del P. Sagrera). Formà part del grup de joves de Mn. Lluís Daví, que col·laboraven amb la parròquia (per exemple, cantant en les celebracions religioses) i omplien el lleure amb activitats de cara al poble. Va practicar diversos esports, com futbol, bàsquet i ping-pong.

En Ramon era un home molt valent per a afrontar els mals (sempre que calia anava a les clíniques a vetllar algun familiar) i era donador de sang. Durant uns quants anys va ser membre de la junta d'Aigües i de la de l'Hospital-Residència, ambdues de Moià, i va participar, de jove, en la trobada de l'entrada principal de la Cova del Toll.

Tenia una gran passió per la lectura. Repassava el diari de cap a cap, llegia les revistes locals i llibres, molts llibres. Li agradava parlar de tot, però especialment de política, del Barça i de Catalunya.

El trobarem a faltar. En el recordatori del funeral hi ha reproduïda la cançó del «Vell pelegrí», un text molt del seu gust. En Ramon, home ple de confiança en Déu, estava segur que a l'altra vida hi seria acollit.

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

Subscriu-vos a

La Tosca

Decés d'Àngela Paixau Capdevila

Joan Roca Sallas

El dia 27 de febrer a l'edat de noranta-vuit anys va morir l'Àngela Paixau, de Casagemes. Pagesa de tota la vida, de jove es va casar a Garfís amb en Josep Forcada. Passats uns anys van venir cap a Casagemes, casa molt més propera al poble. Va ser una persona que va agombar amb estimació, senzillesa, esforç i agraïment la dura vida rural que li va tocar de viure tot formant una família exemplar, fruit del seu bon fer i del seu afany.

Fills, néts i tota la família, rebeu el meu sincer condol.

Àngela Paixau

Comiat a Joan Clarà Fargas

Família Clarà-Iglésias

El dia 11 de març moria el nostre pare, Joan Clarà Fargas. Feia deu anys, amb motiu de la mort del seu amic Joan Riera, li va dedicar unes paraules que va llegir, ell mateix, a l'acabament del funeral. En aquell escrit, que a continuació reproduïm, s'hi reflecteix la manera de ser de la joventut moianesa de la postguerra, les seves creences, la senzillesa de les seves vides, el valor de l'amistat. Serveixi, doncs, per a recordar la seva persona i homenatjar aquella generació que es va extingint, però que ens deixa

Joan Clarà

un llegat d'esforç, coherència, alegria i bondat.

«Amic Joan: Quan em van comunicar el teu traspàs, vaig repassar mentalment els més de seixanta-cinc anys de la nostra amistat, quan juntament amb els nostres companys, amb el nostre recordat Mn. Lluís Daví, assajàvem, quasi cada dia, les misses gregorianes i les parts variants de l'ofici, que cada diumenge cantàvem a l'església parroquial. Vaig recordar les excursions que ens preparava i guiava Mn. Lluís al Montseny, al Puigmal, la missa de Festa Major de Ferrerons i Rodors, les obres de teatre i Pastorets al Casal, les partides de ping-pong i dòmino; i més endavant, ja casats, les trobades de cada any i el dinar al restaurant en companyia de les nostres esposes. Quins records més bonics! I que bé que ens ho passàvem. I ara penso que et retrobaràs amb els companys ja traspassats, el Miquel Oller i el Valentí Ponsa [des de llavors cal afegir-hi el Joan Fontcuberta i el Ramon Casallarch] i tots tres amb Mn. Lluís,

amb el reforç del cor dels àngels, podreu tornar a cantar totes aquelles cançons apreses. Adéu, Joan, millor dit, a reveure, perquè quan sigui l'hora i Déu ens cridi, anirem venint amb vosaltres i ens retrobarem tots junts altra vegada i per tota l'eternitat.»

*Assegut al banc,
pacient, contemplant.
Caminaven tots dos,
ella amb un ram,
escurçant el trajecte
amb el ritme dels anys.
Tan discret com les herbes
i el vaivé dels fanals.
Després de les nevades
floriran els camps.
Després de tanta espera
has arribat a dalt,
on neix la font primera
i canta refrescant,
on menjàvem anissos
quan érem infants.
(Poema escrit en el recordatori)*

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **24 de maig**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de lletres: ARNES, BAGARRO, BRESKA, CAIXES, EXTRACTOR, FUMADOR, GANIVET, MEL, OBRERA, PIQUERA, QUADRES, REINA, RUSC.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ
Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVENIENES
DIES DE VISITA
Dilluns
Dimecres
Divendres

Cristina Homs Fargas N° Colegiada: 1456 93.820.91.55 - 659.660.348

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS
Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

FEBRER 2018

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	5,6	-1,4	2,1	0	4	6	W	42,6	
De l'11 al 20	10,0	1,4	5,7	0	2	8	W	13,2	
Del 21 al 28	7,8	-1,7	3,1	3	2	3	W	26,4	82,2

Neu: dia 12, 10 cm; dia 26: 4 cm; dia 28, 12 cm.

MARÇ 2018

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	12,3	4,1	8,2	0	1	9	W	18,8	
De l'11 al 20	11,4	2,7	7,1	0	2	8	W	20,0	
Del 21 al 31	12,1	2,3	7,2	1	2	8	W	43,8	82,6

Neu: dia 20, 11 cm.

COMPARATIVA FEBRER-MARÇ 1918 - 2018

	Febrer 1918	Febrer 2018	Març 1918	Març 2018
MMitjana de les màximes	10,4	7,3	10,8	11,9
Mitjana de les mínimes	1,3	-0,5	1,3	3,0
Temperatura mitjana	5,8	3,4	6,1	7,5
Màxima absoluta	16,0	16,0	16,0	18,9
Mínima absoluta	-3,0	-4,8	-6,0	-2,5
Pluja mensual	?	82,2	81,5	82,6
Pluja màxima en un dia	?	25,6	26,0	40,0
Dies de pluja	?	10	7	11
Dies de neu	?	3	4	1

Un mes de febrer ben atípic. Els 2 graus de més dels mesos anteriors comparats amb els de fa cent anys s'han convertit en dos graus menys.

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoià.cat. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoià, i al Facebook: Meteo.Moià.